

WIKIPEDIA

Glosar maritim

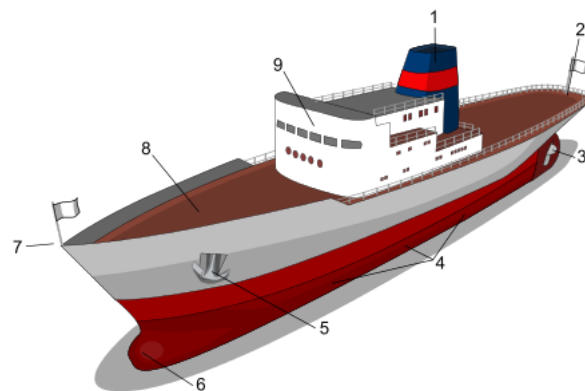
De la Wikipedia, enciclopedia liberă

Acest **glosar** conține termeni din domeniul navigației maritime și fluviale, construcției și structurii navelor, meteorologiei nautice, oceanografiei și dreptului maritim.

Cuprins

Ab - Ad • Ae - Am • An - Ar • As - Az • Ba - Bi • Bl - Bz • Ca - Cl • Co - Cz • D • E • F • G • H • I • J • K • L • M • N • O • P • Q • R • S • T • U • V • Y • Z

Vezi și • Legături externe

Părțile componente ale unei nave:

1 - coș; 2 - pupă; 3 - elice; 4 - babord (tribord în partea opusă); 5 - ancoră; 6 - bulbul etravei; 7 - provă; 8 - punte; 9 - suprastructură.

A

Ab - Ad

- **A** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația: "Am un scafandru la apă; mențineți-vă la distanță cu viteză mică."
- **abac** - platou cuprinzând diagrame ce ↑ o-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓ servesc la determinarea unor mărimi privind tragerea de artilerie, la determinarea vitezei navei.
- **abaca** - plantă (*Musa textilis*) a cărei fibră (numită cânepă de Manila) este utilizată la fabricarea de frânghii și parâme.
- **abandon**:

- renunțarea la dreptul de proprietate asupra navei și încărcăturii în favoarea asiguratorului;
 - părăsirea unei nave și a încărcăturii de către comandant și echipaj, în cazul unui dezastru, când nava nu mai poate fi salvată.

- **abandonare** - părăsire a unei nave aflată în pericol de scufundare.
- **abataj** - vezi: *abatere în carenă*.
- **abatere**:

- întoarcere voluntară într-un bord, la plecarea de la ancoră sau de la geamandură;
 - îndepărtarea de la direcția din care bate vântul;
 - manevră de deschidere a unui șlep folosind o sârmă de abatere și cârma acționată de curentul apei;
 - vezi: *curbă de girație*.

- ▪ **abatere din drum** - deviație a unei nave comerciale de la drumul direct dintre două porturi.

- **abatere în carenă** - înclinare voluntară, longitudinală sau transversală, a unei nave astfel încât *opera vie* să iasă din apă pentru a fi reparată, curățată sau piturată; vezi și *sart de carenaj*.
- **abis** - depresiune a fundului oceanului cu adâncimi peste 5.500 m; altă denumire: *groapă submarină*; vezi și *zonă abisală*.
- **abitaclu** - vezi *habitaclu*.
- **abord** - în interiorul bordajului sau parapetului, în punte sau sub punte.
- **abordabilă** - vezi: *coastă*.
- **abordaj**:

– (sau *coliziune*) ciocnire a două nave sau a unei nave cu un obstacol (vezi și: *Regulament internațional pentru prevenirea abordajului pe mare*);
 - așezarea navei proprii bord la bord cu o navă inamică pentru a o captura prin luptă corp la corp.

- **abordare**:

– apropiere urmată de legare a unei nave de bordul alteia (v. și *acostare*);
 - apropierea de țarm pentru debarcare.

Abordare a unei ambarcațiuni suspecte de piraterie

- **abordor** - marinar care participă la *abordaj*.
- **absorbție** - fenomen prin care un corp plutitor sau un mijloc de navigație, aflat în zona unui vârtej sau în apropierea unei nave care se scufundă, este tras sub apă, supt sau înghițit de apă.
- **abuz de pavilion** - utilizarea fără drept de către o navă unui pavilion național pentru a induce în eroare inamicul.
- **ac**:

- stâncă înaltă și ascuțită care nu poate fi descoperită decât prin dragaj hidrografic;
 - școndru cu care se întărește arborada navei la *abaterea în carenă*.

- **acalmat** (despre navele cu vele) - imobilizat din cauza lipsei de vânt.
- **acalmie** - îmbunătățirea temporară a vremii, caracterizată prin căderea vântului și liniștirea mării.
- **ac de grandee** - ac de cusut cu secțiune transversală triunghiulară, cu vârful puțin curbat, care servește la coaserea de velă a *grandeei*.
- **ac de revelmente** - instrument de vizare fixat în centrul alidadei pentru vizarea aștrilor.
- **aclamf** - remorcă dată în diagonală între prima și următoarea dană ale unui convoi de șlepuri (sinonim: *anclamf*).
- **acoperire**:
 - zonă maritimă în care se poate utiliza un mijloc de navigație electronică;
 - porțiune de cer acoperită cu nori; se exprimă în zecimi din totalul cerului vizibil;
 - porțiune de mare acoperită cu ghețuri; se exprimă în zecimi din suprafața vizibilă a mării;
 - acțiune desfășurată de o grupare de luptă navală pentru a intercepta forțele inamicului și a le împiedica să lovească obiectivele de apărut.
- **acostare** – manevră de apropiere a unei nave de mal, urmată de legarea ei de chei sau de o altă navă (v. și *abordare*).
- **acrostol**:
 - parte înaltă a extremităților unei nave.
 - ornamentele, sculpturile de la prora unei nave.
- **acte de bază** - totalitatea certficatelor de registru și a actelor impuse de legislație care se eliberează unei nave civile.
- **acte de bord** - documentele care trebuie să existe în permanență la bordul unei nave.

- **actuaria** (sau *navis actuaria*)- navă militară romană ușoară și rapidă, care folosea o velă pătrată și rame.
- **Actul de navigație** – lege votată în Anglia în 1651 prin care se permitea intrarea în țară a mărfurilor numai pe vase engleze.
- **acvanaut** - persoană care, cu ajutorul unui aparat, al unui dispozitiv etc. special, efectuează plonjări subacvatice de lungă durată; scafandru, cercetător al profunzimilor marine.
- **acvoplan** - ambarcație de transport având propulsie cu reacție submarină, care efectuează naveta între malurile unei ape.
- **acvatoriu** - totalitatea apelor portuare și care este format din radă și bazine portuare.
- **adâncime navigabilă** – adâncime minimă de apă necesară navigației vaselor (vezi și: *șenal navigabil*).
- **adiere** - vânt de forța 1 după scara Beaufort.
- **adâncime** - distanță măsurată pe verticală între suprafața apei și fund.
- **adâncime navigabilă de garanție** - vezi *adâncime navigabilă minimă*.
- **adâncime navigabilă minimă** - adâncime egală cu pescajul calculat al navei plus rezerva pilotului (sinonim: *adâncime navigabilă de garanție*).
- **Administrația Fluvială a Dunării de Jos** - administrație înființată în baza Convenției de la Belgrad (1948) în scopul asigurării navigației pe Dunărea de Jos.
- **administrație** - guvernul statului al cărui pavilion îl poartă nava.

Ae - Am

- **aerofor** - aparat care furnizează aerul necesar scafandrilor sub apă.
- **aeroglisor** - vehicul autopropulsat pe o pernă de aer, care se deplasează prin alunecare deasupra solului sau apei; alte denumiri: *hovercraft*, *naviplan*, *pernopter*, *navă pe pernă de aer*.
- **afretare** – închiriere a unei nave pentru transportul de mărfuri (sinonim: *navlosire*).
- **afterpic** - compartimentul cel mai apropiat de pupă al unei nave.
- **afuiere** - dislocarea și spălarea de către curentul apei a aluviunilor din jurul navelor scufundate.
- **afundare** - imersiune a unei nave aflate în mers, mai mare decât pescajul în staționare, datorită celor două zone de suprapresiune la provă și pupă și zonei de depresiune din centru. Dacă viteza navei este mai mare decât viteza critică se produce fenomenul apupării de viteză (vezi și *sugere*).
- **afurcare** - ancorare cu două ancore ale căror lanțuri formează un unghi de cel puțin 60°.
- **agent de navlosire** - intermediar care participă la încheierea contractului de navlosire.
- **agent maritim:**

- persoană fizică sau juridică ce reprezintă interesele navelor comerciale, indiferent de pavilion;

- persoană împuternicită de autorități sau de armatori pentru a îndeplini operațiunile prevăzute prin lege privind intrarea și ieșirea navelor din porturi.

- **agitată** - (despre mare) cu valuri.
- **agitația mării** - mișcare ondulatorie sub formă de valuri produse de vânt.
- **agonă** - curbă care unește toate punctele de pe Glob cu declinația magnetică zero (vezi și *izogonă*).
- **ahoi** - interjecție folosită de marinari pentru a semnala o navă sau o barcă.
- **aisberg** - bloc de gheață plutitoare, desprins din calotele glaciare polare.
- **ajutor pentru navigație** - dispozitiv (far, radiofar etc.) care ajută nava să urmeze traiectoria optimă.
- **alarmă navală** - acțiune de ridicare a stării de pregătire a forțelor și mijloacelor marinei militare, în scopul prevenirii atacului din partea navelor inamice.
- **albă** - (despre parâmă) - necătrănită.
- **albie:**

- partea cea mai adâncă a unei văi cu apă curgătoare;

- porțiune de mare cuprinsă între o linie de brizanți și plajă.

- **albiere arctică/antarctică** - dispariția contrastelor în mările polare datorită zăpezii și norilor altostratus și cirrostratus, ceea ce face dificilă aprecierea distanțelor sau distingerea reperelor de navigație.
- **alfabet pentru semnale cu brațele** - alfabet format din diferite poziții ale brațelor purtând pavilioane de semnalizare și folosit pentru comunicarea la distanță.
- **alidadă**
 - instrument de vizare așezat pe o busolă sau pe un disc de relevmente și care constă dintr-o riglă rotitoare care are la un capăt un ocular, iar la celălalt un vizor;
 - vezi sextant.
- **alimbare** - descărcare pe alte vase a unei părți din încărcătura unei nave, pentru a o putea face să navigheze în ape de mică adâncime.
- **aliniament** - direcție marcată prin două repere de pe uscat și care prezintă o deosebită importanță pentru navigație, deoarece nu depinde de instrumente nautice.
- **aliură** (sau **alură**) - unghiul format de planul longitudinal-vertical al unei nave cu direcția vântului.
- **alivéi** - coridor în partea superioară a unui vapor, în care se depozitează mărfuri și cărbuni.
- **almanah nautic** - publicație anuală care conține pozițiile aparente ale stelelor folosite pentru orientare în navigație (veche denumire: *efemeride*).
- **alunecarea elicei** - diferența dintre pasul geometric al elicei și distanța de înaintare a acesteia (sinonim: *reculul elicei*).
- **alură** - vezi *aliură*.
- **amaraj** - *amarare*; bordaj de susținere a unui obiect de pe navă.
- **amarare** – fixarea obiectelor aflate pe o navă, pentru a nu se deplasa în timpul navigației (când nava capătă mișcări de ruliu și de tangaj); legare a unei nave de alta printr-un cablu.
- **amară** - pară de legare a unei ambarcațiuni de țarm sau de o altă navă.
- **amarinare**:
 - obișnuirea cu marea a unui echipaj;
 - înlocuirea echipajului unei prize cu echipaj propriu.
- **amarcader** - loc unde se îmbarcă mărfurile și călătorii pe un vapor.
- **amarcare**:
 - preluare la bord de personal, materiale sau tehnică de luptă;
 - pătrunderea apei la bord din cauza mării agitate;
 - indemnizație primită de personalul ambarcat;
 - perioadă de timp în care o persoană face parte din echipajul unei nave.
- **ambarcație** – (sau **ambarcațiune**) mijloc de transport pe apă, cu sau fără punte, cu vâsle, cu pânze sau cu motor.
- **ambarcațiune fără deplasament** - *ambarcațiune* de tipul celor cu pernă de aer sau aripi portante, care nu dizlocuiește apă.
- **ambardare** - oscilare a navei în jurul axului vertical din cauza vântului, valurilor sau erorii de pilotaj.
- **ambardée** - abatere involuntară a navei de la traseu din cauza unei erori a timonierului, vântului, mării etc.
- **ambosare**:
 - manevră prin care o navă ancorată se menține la un cap dat, împotriva acțiunii vântului sau a curentului apei;
 - legarea unei remorci suplimentare pentru a facilita rondoul unui convoi.
- **ambrazură** - deschizătură prin care se execută observațiile în *blochausul* navelor cuirasate.
- **ambuteiaj** - blocare într-un port sau într-un bazin a unor nave din cauza îngrămădirii lor într-un spațiu mic.
- **amenințător** - (despre timp) care prezintă semne de înărăutățire: formare de nori, intensificarea vântului, întunecare.
- **american** - manevră care leagă două bigi, lucrând în telefon (sinonim: *palanc de distanțare*).

- **amerizare** - coborâre a unui aparat de zbor (hidroavion, navă cosmică) pe suprafața mării.
- **amfidromic**, punct ~ - nivel maxim al mareelor.
- **amforă** - veche unitate de măsură a capacității interne a unei nave, egală cu cea 25 dm³.
- **amiral** – cel mai mare grad în marina militară, corespunzător gradului de general-colonel din armata terestră.
- **amiralitate** – comandament suprem al marinei militare; clădire în care își are sediul acest comandament.
- **amonte** - poziția unui punct de pe un curs de apă, situat mai aproape de izvor în raport cu un alt punct de pe cursul de apă.
- **amortizor de ruliu** - dispozitiv montat în bordurile navelor mari, destinat reducerii unghiului de ruliu (vezi și stabilizator).
- **amplitudine** (a unui val) - înălțimea valului deasupra suprafeței calme.

Epolet de amiral din Armata României

An - Ar

▪ aná:

- saulă de care se suspendă petilele la capătul cărora sunt prinse cârligele priponului de pescuit;
- saulă ce formează latura superioară a plaselor de pescuit.

- **anafór** - vârtej generat de intersecția unui fileu de apă cu un obstacol (sinonime: *ciourântie*, *otmet*).
- **ancablură** - unitate de măsură pentru lungime egală cu a zecea parte dintr-o milă marină (185,2 m).
- **ancheta pavilionului** - cercetarea de către o navă de război a documentelor unei nave comerciale pentru a constata dacă aceasta are dreptul la pavilionul pe care îl poartă.
- **anclamf** - vezi: *aclamf*.
- **ancoraj:**
 - loc favorabil ancorării;
 - rezultatul unei manevre de *ancorare*;
 - ansamblul ancoră, lanț, cablu etc., care servește la *ancorare*.
- **ancoraj de carantină** - ancoraj balizat cu geamanduri galbene unde nava așteaptă vizita organelor sanitare sau face carantină.
- **ancoraj interzis** - zonă în care ancorarea nu este permisă, ca urmare a existenței pe fundul mării, fluviului a unor instalații; astfel de zone sunt marcate cu panouri sau cu semne pe hărți.
- **ancorare:**
 - fixarea unui corp plutitor (navă, ambarcație, geamandură) de fundul apei, prin scufundarea unei *ancore*;
 - (sens argotic) stabilire într-un oraș, într-un port.
- **ancorare cu patru ancore** - ancorare a unei nave de salvare deasupra unei epave.
- **ancorare cu spring** - vezi *ambosare*.
- **ancorare cu trei ancore** - vezi *ancorare în labă de găscă*.
- **ancorare în barbă** - ancorare cu două ancore care formează între ele un unghi mai mic de 60° (vezi și *afurcare*).
- **ancorare în labă de găscă** - ancorare cu două ancore de post și cu ancora de curent (sinonim: *ancorare cu trei ancore*).
- **ancorater** - dispozitiv pentru manevrarea și amorsarea ancorei la navele cu vele.
- **ancorator** - platformă ușor înclinată pe care se pun la post ancorele tip amiralitate și se asigură cu bolțuri de lanț.
- **ancoră** – piesă grea de metal, cu brațe ca niște gheare, care se coboară cu un lanț pe fundul apei pentru fixarea navei.

- **ancoră amiralitate** - ancoră folosită numai pe navele cu vele sau ca *ancorot* pe navele mari și care se compune din *fus*, din a cărui extremitate inferioară (*diamantul*) se desfac brațele terminate cu palme, la care fața superioară (*unghia*) are urechi laterale și vârful (*gheare*).
- **ancoră angajată** - ancoră prinsă într-un cablu submarin, într-o parâmbă sau într-un lanț de pe fundul apei.
- **ancoră atârnată:**

- ancoră filată atât cât să iasă din nară, gata pentru a fi fundarisită sau afurcată;
- ancoră suspendată în lanțul acesteia și într-o parâmbă, în dreptul etravei, pentru a nu lovi cheul la acostare;
- ancoră ținută numai în bolțul de capon, gata pentru a fi fundarisită.

Ancoră din perioada vikingilor

- **ancoră-bloc** - bloc de beton sau de fontă servind la ancorarea *gemandurilor*.
- **ancoră-calotă** - bloc de fontă cu gheare la partea inferioară servind la ancorarea *gemandurilor*.
- **ancoră-ciupercă** - *ancoră* ce servește la ancorarea *navelor-far* sau a *gemandurilor*.
- **ancoră comună** - *ancoră* întâlnită pe micile *veliere* de *cabotaj*, formată dintr-o traversă de lemn fixată cu brățări metalice.
- **ancoră cu patru brațe** - *ancoră* folosită pe *fluvii*, având la *diamant* o *cheie* pentru *lanțul-călăuză*.
- **ancoră cu un singur braț** - *ancoră* ce servește la ancorarea *gemandurilor*.
- **ancoră de furtună:**
 - confectionat din pânză de vele care se filează în prova unei bărci pentru a o menține într-o poziție favorabilă, astfel încât valurile să se spargă departe de aceasta;
 - dispozitiv improvizat din *scondri* și o velă lestată la partea inferioară (sinonime: *ancoră de derivă*, *ancoră de mare*, *ancoră plutitoare*).
- **ancoră de gheață** - *ancoră* cu un singur braț, care, prinsă într-o gaură în gheață, permite legarea navei.
- **ancoră de maree înaltă/joasă** - *ancoră* care ține nava la mareea înaltă/joasă.
- **ancoră de nămol** - dispozitiv de ancorare pe funduri măloase constând dintr-un corp tronconic ce se îngroapă cu ajutorul unui jet de apă care pompează mălul în afară.
- **ancoră de post** - ancora principală a navei (sinonim: *ancoră mare*).
- **ancoră de salvare** - *ancoră* grea folosită pentru scoaterea de pe uscat.
- **ancoră de veghe** - *ancoră de post* fundarisită cu puțin lanț.
- **ancoră împerecheată** - ancoră asigurată prin fixarea sa cu un ancorot, folosind o parâmbă de împerechere.
- **ancoră în galeră** - ancoră având un braț legat cu o parâmbă care trece printr-o macara de la bompres, iar de acolo pe punte.
- **ancoră mare** - vezi *ancoră de post*.
- **ancoră zăvorâtă** - sistem cu două ancore în care una este prevăzută cu un lanț mai scurt pentru reducerea mișcărilor violente ale navei.
- **ancorot** - *ancoră* mai mică decât ancorele de post, folosită pentru *ambosare* sau alte manevre.
- **andocare** - *manevră* de ridicare a navei pe un doc plutitor sau de intrare într-un doc uscat (vezi și *carenaj*).
- **anemometru** - aparat pentru măsurarea vitezei vântului.
- **anexă grafică** - porțiune corectată a unei hărți care se lipește în locul corespunzător al acesteia (sinonim: *bloc*).
- **angajare:**
 - prinderea de un obiect aflat pe fundul apei;
 - stabilirea contactului de foc cu inamicul, începerea luptei;
 - începerea unei manevre de întoarcere.

- **angajată** - (despre navă) canarisită datorită unui gren care a surprins nava cu prea multe vele întinse și într-o aliură nefavorabilă.
- **angarie** - drept de rechiziție în timp de război a navelor neutre, plătind despăgubiri și care datează din epoca lui Ludovic al XIV-lea.
- **ansă** - baie de dimensiuni mici.
- **antecală** - parte a calei unei nave care se găsește sub nivelul mării.
- **antena**:
 - vergă a unei vele latine, foarte lungă și ascuțită la extremități;
 - bară lungă și mobilă prinsă transversal de catarg, spre a ține o parte din pânzele unei corăbii;
 - scondru așezat transvers pe bompres, la extremitățile căruia trec sarturile bompresului.
 - vezi mină.
- **anteport** - vezi avanport.
- **antitrombă** - trombă marină descendentă, vârtej, sorb gigantic cu adâncime de zeci de metri, în care apa se învârtește cu mare viteză.
- **anvelopă** - partea exterioară a căldării de abur a unui vapor.
- **aparat** - palanc mare folosit la manevrele de forță.
- **aparat de distanță** - dispozitiv care înregistrează distanța parcursă de torpilă și care oprește mașina după ce torpila a parcurs cursa reglată.
- **aparat plutitor** - mijloc de salvare colectivă, altul decât barca sau pluta de salvare.
- **aparat submarin de salvare** - aparat folosit pentru salvarea la adâncimi mari a echipajelor submarinelor avariate.
- **apă de balast** - vezi balast.
- **apă de mare** - apă cu greutatea specifică de 1,025, cu a cărei valoare se calculează deplasamentul navelor.
- **apă de port** - apă cu greutatea specifică în portul respectiv, cu ajutorul căreia e calculează imersiunea efectivă a navelor.
- **apă de revenire** - valuri care au lovit plaja, fiind reflectate de mal și revenind spre larg (vezi: curent de albie, curent de spărtură).
- **apă de santină** - apă murdară, provenită din diferite scurgeri ce se adună în santină și care se evacuează în afara bordului cu pompele de santină.
- **apă dulce** - apă potabilă; apă de fluviu (nesărată).
- **apă joasă/înalță** - nivelul cel mai scăzut al mării joase/înalte.
- **apărătoarea elicei** - construcție din bare metalice care împiedică lovirea elicei de cheu; se montează la navele la care elicea iese în afara bordajului.
- **apărătoare de remorcă** - tub metalic sau dispozitiv de protecție prin umplere, înfășare și înfășurare a remorcii pentru a o feri de frecare.
- **apă salmastră** - apă marină, având conținutul de săruri intermediar între apă dulce și apă sărată.
- **ape costiere** - apele de suprafață situate în interiorul unei linii ale căror puncte sunt situate în totalitate la o distanță de o milă marină pe partea dinspre mare, față de cel mai apropiat punct al liniei de bază, de la care se măsoară întinderea apelor teritoriale.
- **ape de suprafață** - apele interioare cu excepția apelor subterane; ape tranzitorii și ape costiere, exceptând cazul stării chimice pentru care trebuie incluse apele teritoriale.
- **ape interioare** - toate apele stătătoare de suprafață și curgătoare și subterane aflate în interiorul liniei de bază, de la care se măsoară întinderea apelor teritoriale.
- **ape naționale navigabile**:
 - apele maritime considerate, conform legii, ape maritime interioare;
 - fluviile, râurile, canalele și lacurile din interiorul unui stat, pe sectoarele lor navigabile;
 - apele navigabile de frontieră, de la malul aceluia stat până la linia de frontieră.
- **ape teritoriale** - porțiune a mării sau a oceanului situată de-a lungul coastelor unui stat, formând o parte integrală a teritoriului acestuia.
- **ape tranzitorii** - corpuri de apă de suprafață aflate în vecinătatea gurilor râurilor, care sunt parțial saline ca rezultat al apropierii de apele de coastă, dar care sunt influențate puternic de cursurile de apă dulce.

- **aplustră** - (în Antichitate) piesă (din lemn) a unei corăbii, plasată la pupă și ornată cu banderole.
- **aprovare** – înclinare longitudinală temporală a unei nave, cu prora scufundată mai mult decât pupa, datorită unei repartizări neraționale a încărcăturii (vezi și asietă).
- **apuntament** - platformă (sau punte) (de lemn) de-a lungul malurilor unei ape, servind la acostarea ambarcațiunilor.
- **apupare** - înclinare longitudinală temporală a unei nave, cu pupa scufundată mai mult decât prora, datorită unei repartizări neraționale a încărcăturii (vezi și asietă).
- **arboradă** – totalitatea arborilor și vergilor unei nave.
- **arborare** - ridicare a unui pavilion sau drapel pe catargul unei nave.
- **arbore** – grindă lungă tronconică ce se fixează pe puntea navei în poziție verticală și care servește la susținerea pânzelor, vergilor sau a semnelor de navigație (sinonim: catarg).
 - **arborele gabier** - catarg care susține gabia.
 - **arborele mare** - catargul principal.
 - **arborele mic** - trinchet.
- **arboret** - partea superioară a catargului unei nave.
- **arcuire** - încovoiere a unei nave când se sprijină pe un val numai cu partea centrală.
- **ardentă** - întoarcere a unei nave cu prora în direcția din care bate vântul.
- **arimare** – aranjarea încărcăturii unei nave, pentru a o proteja împotriva deteriorării și pentru obținerea unui centraj favorabil echilibrului și stabilității navei.
- **aripă**:
 - fâșie de pânză care prelungește pânza inferioară a corăbiei;
 - velă suplimentară folosită la navigația cu vânt din pupă;
 - plasă așezată la gura traulului, în prelungirea matitei, de ambele părți, la capac și la talpă, pentru a mări suprafața de captare a peștelui.
- **aripi de rulu** – table de oțel dispuse lateral pe fundul unei nave pentru a micșora mișcările de rulu.
- **arivaj** - intrare în port a unei nave; sosire pe apă a unui transport de mărfuri.
- **armament**:
 - complex al unei nave de luptă, format din echipaj, provizii, combustibil și muniții;
 - totalitatea marinarilor destinați a pune în funcțiune o barcă, un cabestan, un tun etc.
- **armare**
 - operația de îmbarcare a echipajului și de înzestrare a unei nave cu aparatul, combustibilul și proviziile necesare navigației.
 - operația de ridicare și fixare a catargelor și a pânzelor unei ambarcații pentru a o face gate de plecare;
 - (în șantier) montare pe o navă, după lansare, a tuturor instalațiilor necesare;
 - pregătirea pentru tragere a unui tun ori a unui tub lanstorpilă;
 - pregătirea pentru manevră a unui cabestan sau a unei sonde mecanice.
- **armare în cursă** - pregătire a unei nave pentru un război de cursă.
- **armator**:
 - persoană fizică sau juridică având în exploatare nave comerciale; proprietar de nave;
 - persoană care echipează o navă în scopuri comerciale.
- **armuz** - spațiile dintre scândurile bordajului sau ale punților de lemn ale navelor, în care se presează calafat sau alte materiale pentru a asigura etanșeitatea; sinonim: harmuz.
- **artimon** – catarg situat la pupa unei nave cu pânze și cu mai multe catarge.

As - Az

- **ascuțiș** - piesă cu curbura prea mică și care poate roade parâma care trece pe deasupra acesteia.
- **ASDIC** - (*Allied Submarine Detection Investigation Committee*) aparat (tip *sonar*) de detectat submarinele prin ultrasunete, precum și bancurile de nisip submarine, bancurile de pești etc.
- **asfaltier** - navă amenajată pentru transportat asfalt.
- **asietă** – înclinare în direcție longitudinală a unei nave, care poate fi *aprovată*, *apupată* sau pe *chilă dreaptă*.
- **asistență maritimă** - ajutor dat unei nave în pericol de către o altă navă.
- **aspirant** - (în trecut) primul grad de ofițer în marina militară; tânăr practicant pe o navă civilă în vederea obținerii gradului de ofițer stagiar; elev-ofițer.
- **astar** - țesătură din lână (și fibre sintetice) folosită la confecționarea pavilioanelor.
- **astrocompas** - instrument de navigație în mările polare care indică direcția cu ajutorul unei alidade ce vizează un astru; vezi și *compas solar*.
- **astronomie nautică** - ramură a astronomiei, cu aplicare în navigația maritimă.
- **așchiere** - reducere bruscă a înălțimii malului.
- **așteptare în balans** - (despre un remorcher cu convoi) deplasare în amonte cu o viteza curentului apei, menținând convoiul pe loc.
- **atașat naval** - ofițer care îndeplinește funcția de consilier în probleme navale al șefului unui oficiu diplomatic.
- **aurie** - (despre vele) care este în formă de trapez.
- **autogonflabil** - (despre echipamentul de salvare de la bordul navelor) care se umflă automat în contact cu apa.
- **autonomie** - distanță maximă pe care o poate parcurge o navă, fără refacerea plinurilor de combustibil.
- **autopilot** - vezi *pilot automat*.
- **avanport** - zonă de scurtă staționare a navelor la intrarea într-un port; reprezintă suprafața de apă aflată între radă și apele interne ale portului; sinonim: *anteport*.
- **avarie totală** - termen învechit pentru naufragiu.
- **avizo** – navă de luptă de tonaj redus, cu viteză mare și dotată cu armament ușor de artilerie.
- **axă a unei nave** - linie imaginară în jurul căreia se fac diferite mișcări de oscilație și rotație ale navei.
- **axiometru** – aparat cuplat pe transmisia cârmei și care indică poziția acesteia față de axul diametral al navei.
- **azimut** - unghiul pe care îl face direcția de deplasare a unui obiect în mișcare cu Polul Nord geografic (denumit în engleză "true North", sau nordul adevărat, spre deosebire de Nordul magnetic).

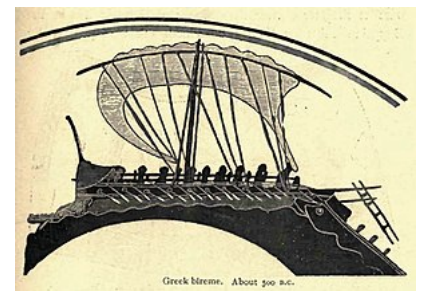
Artimonul fregatei Hermione

B

↑ 0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

Ba - Bi

- **B** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația: "*Încarc sau descar explozivi sau material inflamabil*".
- **baader** - mașină specială folosită pe traulere pentru fabricarea fileurilor de pește.
- **babá** – piesă metalică montată pe puntea navei sau pe chei și care servește la legarea parâmelor navei când acesta acostează; sinonim: *bintă*.
 - **babá cu motor** - tambur instalat pe un perete, acționat de un motor, cu ajutorul căruia se poate vira o parâmă.
- **babafincă** - zburător pe bombarde folosit în trecut și care era prevăzut deasupra cu o *contrababafincă*.
- **babaică** - ramă de barcă cu brațul îngroșat către mâner, pentru a crea o contragreutate (sinonim: *opacină*).
- **babord** – partea din stânga a unei nave, privind de la pupă spre provă.
- **bac** – ambarcație de formă specială (denumită și *pod plutitor mobil*), servind la transportul oamenilor și vehiculelor peste ape.
- **bagalá** - navă arabă cu unu-doi arbori, cu vele latine și cu antenă.

Biremă din Grecia antică

- **baie** - porțiune în care marea intră în uscat, având o deschidere mai mare decât adâncimea.
- **baidac** - tip vechi de navă punctată, folosită pe Nipru.
- **baieră de firuială** (de **transfilaj**) - saulă cu care se execută firuiala/transfilajul.
- **baieră de înfășurare** - saulă cu care se înfășoară vela strânsă pe cergă.
- **baieră de învergare** - parâmbă ce trece prin ochiul de învergare al unei vele pătrate și servește la împuntarea de învergare (vezi și *sachet de învergare*).
- **baieră de terțarolă** - saulă ce trece prin ochiurile de terțarolă de pe marginea de cădere a velei și servește la executarea împuntăturii de terțarolă (vezi și *sachet de terțarolă*).
- **bajoaier**:
 - peretele lateral al unei ecluze sau al unui doc uscat;
 - fiecare dintre cele două plutitoare laterale ale unui doc plutitor.
- **bal** - balot de bumbac sau de materiale similare.
- **balandă**:
 - barcă filipineză scobită, cu balansier dublu, catargul având o velă cu spetează, *ghiu* și *foc*;
 - barcă peruviană punctată, având pupa cu *tablou*, *velă aurică* și două *focuri*.
- **balans** - mișcare oscilatorie a unei nave, care poartă denumirea de ruliu, când oscilațiile au loc în jurul axului longitudinal și tangaj când acestea se produc în jurul axului transversal.
 - **balans în opt** - combinație de ruliu și tangaj, care solicită puternic nava și provoacă *răul de mare* cel mai violent.
- **balansină** – parâmbă de metal sau de câneapă, folosită pentru susținerea vergilor încrucișate ale catargelor sau ale bigelor.
- **balast**:
 - greutate care se introduce uneori pe o ambarcațiune sau pe o navă cu încărcătură redusă, cu scopul de a-i mări pescajul și de a-i ameliora stabilitatea (sinonim: *lest*);
 - compartiment etanș al unui submarin, care se umple cu apă sau cu aer, pentru a asigura scufundarea acestuia sau ridicarea lui la suprafață.
- **balenă** - spetează din lemn sau din material plastic la ambarcațiile de sport.
- **balenier** - marinar calificat în vânărea balenelor.
- **balenieră**:
 - navă ușoară și rapidă, cu prora și pupa ascuțite, folosită pentru vânătoarea de balene și pentru remorcarea acestora;
 - ambarcație îngustă și ușoară, aflată în dotarea navelor mari și care servește la transportul de persoane.
- **balizaj** – semnalizare cu balize fixe sau plutitoare a zonelor periculoase de navigație sau a sectoarelor dintr-un port.
- **balizaj hertzian** - delimitare cu ajutorul unor semnale optice, acustice sau de radio a unui spațiu, a unui drum de navigație maritimă.
- **baliză** – piesă din oțel, lemn sau beton, așezată în poziție vizibilă pentru a indica zone periculoase pentru navigație.
- **balizor** - navă special amenajată pentru instalarea de balize.
- **balustradă** - apărătoare care se află la marginea unei punți de navă, a unei pasarele etc, pentru siguranța persoanelor și a mașinilor.

Buncărul de balast al unui batiscaf

- **balon de acostare** – balon fixat pe suprafața apei în scopul evitării venirii în contact a ambarcațiunii cu locul de acostare.
- **bană** - bucată de lemn, de plută, de tablă, folosită de pescari pentru a marca locul unde au pus carmacele.
- **banc:**
 - acumulare de nisip, pietriș sau nămol, formată pe fundul mărilor ori al apelor curgătoare, care ajunge uneori până la suprafața apei, periclitând navigația;
 - grup mare de pești sau de scoici, care apar în diferite perioade ale anului într-un anumit loc;
 - canapea pentru marinarii care vâslesc.
- **banc călător** - depunere de nisip, pietriș sau nămol care se deplasează sub acțiunea curentului de apă.
- **banc de arbore** (de **catarg**) - *banc* care susține catargul cu ajutorul unei brățări de *etambreu*.
- **banc de cart** - (pe vechile nave cu vele) platformă ce iese în afara dunetei pentru ca *ofițerul de cart* să poată vedea mai bine velele și bordajul.
- **banc de gheață** - vezi *banchiză*.
- **banca catargului** - banca unei ambarcații prin care trece catargul.
- **banchiză** - câmp de gheață format în regiunile polare, de-a lungul coastelor mării și din care, prin rupere, se formează aisbergurile; altă denumire: *banc de gheață*.
- **"banda!"** - comandă de rotire a cârmei la maximum.
- **bandare** - înclinare pe un bord a unei nave din cauza vântului sau a depozitării defectuoase a încărcăturii.
- **banderolă** - bandă mică de stofă (ori steguleț) care fâlfâie pe vârful unui catarg, ca semn distinctiv.
- **bandieră:**
 - steag al unei țări înălțat pe navele sale și pe clădirile unde se află rezidenții ei în străinătate;
 - steguleț folosit pe vapoare, la diferite semnalizări.
- **bandulă** – piesă de lemn în formă de pară, îngreunată cu plumb, legată cu o frânghie și care la acostare se aruncă de pe navă, cu scopul de a trage pe chei sau pe o altă navă capătul parâmei de legare.
- **banieră** - (în Evul Mediu) steag sub care se adunau navele unui senior; stindard în formă trapezoidală, pe corăbii.
- **baraterie** - prejudiciu adus unei nave prin încălcarea îndatoririlor de către *comandant* sau de către un membru al *echipajului*.
- **baratrometru** - instrument cu care se măsoară rapiditatea și direcția curenților marini.
- **bară** - prag submarin de nisip, situat în zona gurii de vărsare a unui fluviu sau în lungul coastelor și care poate constitui o piedică pentru navigație.
- **barbetă:**
 - parâmbă cu un capăt la prova unei ambarcații și care servește la legarea acesteia de o navă sau chei;
 - pereți verticali în chiurasă care limitau spații în care erau fixate în trecut tunurile unor nave de război.
- **barbotină** – roată specială montată pe axul vinciului ancorelor, a cărei coroană are lăcașuri de forma și mărimea zalelor lanțului de ancoră.
- **barc** - corabie cu mai multe catarge, cu velatură pătrată, al cărei ultim catarg are vele trapezoidale.
- **barcaz** – ambarcație de lemn cu o capacitate de încărcare de cel mult 100 de tone și care poate naviga cu pânze, motor propriu sau remorcată.
- **barcă** – ambarcație mică de lemn, metal sau alte materiale, cu vâsle, pânze sau cu motor, folosită pentru a transporta oameni sau materiale.
 - **barcă de salvare** - *barcă* ținută la *grui* și pregătită pentru a fi lansată la apă pentru a salva un om căzut peste bord.

- **barcă de salvare pentru navele comerciale** - *barcă* destinată evacuării pasagerilor și *echipajului* în caz de *naufragiu*.
- **barcă de salvare pentru petroliere** - *barcă* de construcție specială capabilă să reziste mult timp la trecerea prin produse *petroliere* aprinse.
- **barcă pneumatică** - *barcă* de cauciuc instalată pe navele mici și care se umflă pentru a servi ca *barcă de salvare*, pentru executarea de incursiuni etc.
- **barchentină** - *velier* care are un *arbore* cu *pânze pătrate* și 2-4 arbori cu *pânze trapezoidale*.
- **bardeziu** - ansamblu de *bârne* dispuse longitudinal în *cala* unei *nave* pentru a evita deplasarea încărcăturii.
- **barhidrometru** - *instrument* pentru măsurarea *presiunii* apei la diferite adâncimi.
- **barjă:**

- *barcă* cu o *velă pătrată*, pentru pescuitul pe *râuri*;
- *ambarcație* (de mare tonaj) cu fundul plat, fără propulsie proprie, împinsă de altă *navă*.

Barcă cu vâsle

- **bastiment** – *navă militară* de mari dimensiuni.
- **bastingaj** – grup de *chesoane*, dulapuri sau rastele, instalate în cazarma unei nave sau pe punte, destinate depozitării hamacelor și sacilor cu efecte ale echipajului.
- **batel** - vaporeș.
- **batelier** - conducător al echipajului unui *batel*; *matelot* din echipajul unui *batel*.
- **batial** - nivel marin cuprins între etajul litoral și etajul abisal, corespunzând *taluzului continental* (între adâncimile de 200–2500 m).
- **batigraf** - *instrument* care măsoară și care înregistrează adâncimea *mărilor* și *oceanelor*, folosit în cercetările submarine.
- **batigrafie** - măsurare a adâncimilor *mărilor* și *oceanelor*.
- **batigramă** - diagramă înregistrată la *batigraf*.
- **batimetrie** - ramură a *hidrometriei* care se ocupă cu măsurarea adâncimii apei din *lacuri*, *râuri*, *mări* și *oceane*.
- **batimetru** - aparat (tip ecosondă) pentru măsurarea adâncimii obiectelor aflate în *apă*.
- **batipelagic** - referitor la zonele *oceanice* de mare adâncime.
- **batireometru** - *instrument* care înregistrează continuu direcția și viteza *curenților marini*.
- **batiscaf** – *navă submarină*, echipată pentru studii *oceanografice* la mari adâncimi.
- **batisferă** – *nacelă sferică* de *oțel*, înzestrată cu echipament pentru cercetări submarine și care se coboară prin intermediul unui cablu.
- **batitermograf** - aparat care înregistrează *temperatura* apei pînă la adâncimea de 200 m.
- **batometru** – aparat cu care se iau probe de apă din *mări*, *lacuri* și *râuri*.
- **batură** - *șanț* pe ambele laturi ale *chilei* unei nave de lemn, pe care se prind *coastele* și *bordajul*.
- **bazin portuar** - parte dintr-un *port* în care *navele* pot staționa, fiind ferite de *furtuni*, *valuri*, *sloiuri* sau variații de nivel ale apei.
- **bechie:**

- *piesă* de *metal* care protejează *elicea* unei *ambarcații* cu *motor* ce navighează în ape puțin adânci;
- *proptea* care împiedică răsturnarea unei nave *naufragiate*.

- **bentograf** - aparat cu care se poate *fotografia* fundul *mării* la adâncimi foarte mari.
- **bentoscop** - aparat sferic de *scufundare*, atașat printr-un cablu de o *navă* de cercetări.
- **berton** - *barcă* cu *vâsle* pliantă, din *pânză cauciucată*, folosită la bordul *submarinelor* și al *navelor* mici.
- **beția adâncurilor** - stare de *euforie* cauzată de creșterea *azotului* din *sânge* la persoane care coboară la mari adâncimi în *mări* sau *oceane*.
- **bigă** – grindă articulată la un capăt de partea inferioară a unui *catarg* și susținută la celalalt capăt de o *parămă* (*balansină*) și care servește la încărcarea și descărcarea *mărfurilor* pe *nave*.
- **bihún** – utilaj folosit la pescuitul marin pentru baterea *țarușilor* necesari fixării *carmacelor* pe fundul *mării*.

- **bintă** - *babà* fixată la bord între *cabestan* și puțul *ancorei* sau la *chei*, cu scopul de a mări siguranța *ancorajului*.
- **biremă** – navă antică de război cu două rânduri de vâsle suprapuse.
- **bitură** - lanț de ancoră aranjat pe punte în vederea unei manevre.

Bl - Bz

- **blochaus** - cabina unei nave cuirasate.
- **bocaport** – deschidere în puntea unei nave prin care se scot și se introduc mărfurile în magazie.
- **bolárd** – stâlp scurt cu un cap lățit în formă de ciupercă, montat pe *cheiuri* pentru legarea cu *parâme* a navelor acostate.
- **bombetă** - lampă cu glob sferic, folosită pe nave pentru semnalizare.
- **bomprés** – catarg aproape orizontal, montat la extremitatea de la *proră* și care susține *pânzele* triunghiulare.
- **bonetă** - *velă* complementară a unei corăbii, îngustă, care se instalează numai pe vreme bună, când vântul bate dinspre *pupă*.
- **bord** - fiecare dintre părțile laterale ale unei nave mari (v. *babord*, *tribord*); *puntea* unei nave.
- **bordaj** – perete lateral fixat pe partea exterioară a unei nave, marcată cu linii care indică pozițiile liniei de plutire.
- **bordée**:

Bompresul navei *Falls of Clyde*

- totalitatea *tunurilor* de pe o navă; salvă lansată cu toate tunurile de același *calibru* de pe bordul unei nave;
- *echipajul* unei nave care servește într-o anumită parte a *bordului*;
- porțiune de drum parcurs de o navă (cu *pânze*) fără a se vira la bord.
- **bord liber** – distanța dintre puntea principală a unei nave comerciale încărcate și suprafața mării, măsurată pe bordajul navei și a cărei valoare minimă este fixată prin regulamente internaționale.
- **bordieră, mare** ~ - *mare* care se învecinează cu un *ocean*.
- **botel**:
 - vas fluvial vechi transformat în loc de cazare;
 - *hotel* amplasat în apropierea unui *port*.
- **botez** - inscripție imprimată pe un *pavilion*, indicând litera, mărimea etc.
 - **botezul liniei** - obicei practicat pe navele de cursă lungă, când sunt stropiți cu apă *marinarii* care trec pentru prima dată linia ecuatorului.
 - **botezul navei** - ceremonial de lansare a unei nave noi pe apă; prin care i se anunță numele și se sparge o sticlă de șampanie de bordajul prova.
- **boț** - bucată scurtă de *parămă* sau de lanț pentru legarea unei *parăme* sau a unui lanț aflat sub tracțiune, la unul din capete având un cârlig numit *cioc de papagal*.
 - **boț Carpenter** - *boț* brevetat, care constă dintr-o *labă de găscă* din sârmă, care se prinde la unul din capete de un inel și la celălalt capăt având o cutie în care intră o *pană* cu caneluri corespunzătoare sârmei ce urmează a fi *boțată*.
 - **boț de lanț** - capăt de lanț ce servește la *boțarea* *parâmelor* metalice și la asigurarea lanțului *ancorei*.
- **boțare** - imobilizare (blocare) a unei *parăme* sau un lanț pentru a-i fixa partea liberă la o *babá* sau o *stopă*.
- **boțman** - șeful echipajului unei nave; cel mai înalt în grad dintre *marinarii* de la bordul unei nave de *comert*; vezi și *nostrum*.
- **boxă**:

- compartiment amenajat pe *malul* unei ape, care servește la parcare *ambarcațiilor* cu motor;

- ladă care servește la transportarea (încărcarea și descărcarea) animalelor pe o navă.

▪ **braț:**

– parâmă legată la capătul unei vergi și destinată manevrării laterale a acesteia;
- manevră curentă de manipulare a vergilor unui velier cu scopul așezării velelor în poziția dorită față de direcția vântului.

▪ **brațare** - orientare a velelor astfel încât să aibă o anumită poziție față de direcția vântului.

▪ **braț navigabil** - ramificație a cursului principal al unei ape curgătoare care îndeplinește condițiile necesare pentru a servi la navigație.

▪ **bremză** - capăt de parâmă sau de lanț care servește la asigurarea unui lanț sau a unei ancore.

▪ **bric** - velier cu două catarge și cu greement pătrat, folosit în trecut în scopuri militare, iar astăzi ca navă-școală.

▪ **bricuire** - curățare a punții unei nave cu cărămidă sau cu nisip.

▪ **brigantină:**

– navă cu pânze, de dimensiuni reduse, cu două catarge; altă denumire: bric-goeletă;

- pânză de corabie de formă trapezoidală, fixată de catargul acestui tip de velier.

Bricul „TS Royalist”

▪ **brizant:**

- perete sau colț de stâncă (ieșite la suprafața apei) de care valurile se sparg cu putere și cu zgomot;

- val care se rostogolește și se sparge în apropierea țarmului, izbindu-se de stânci, recife etc, producând spumă sau care semnalează adâncimea redusă a apei ori prezența unui banc de nisip.

▪ **brulot** - vechi vas de război încărcat cu materiale inflamabile, care era împins către corăbiile dușmane pentru a le aprinde.

▪ **buchet** - ansamblu format din două-trei macarale servind pentru manevrele curente ale velelor.

▪ **bulină** – parâmă utilizată la tragerea "în vânt" spre proră a marginilor de cădere ale pânzelor inferioare.

▪ **buncăr** – compartiment amenajat pe nave pentru depozitarea combustibilului (cărboni).

▪ **busolă** - instrument de navigație bazat pe cuplul de forțe exercitat asupra unui ac magnetic sau asupra unui electromagnet de către câmpul magnetic terestru, alcătuit dintr-un cadran gradat și un ac magnetic mobil care, lăsat liber, indică direcția nord-sud, permițând astfel orientarea în largul mării.

▪ **busolă giroscopică** – instrument de navigație constituit dintr-un giroscop și care indică direcția meridianului geografic (sinonime: compas giroscopic, girobusolă).

▪ **butanier** - navă special construită pentru transportul butanului lichid.

▪ **butuc** - piesă de metal sau de lemn care leagă două părți ale unui catarg.

▪ **butuc de elice** – partea centrală a unei elice, pe care se montează palele și care se fixează al arborele port-elice.

C

↑ 0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

Ca - Cl

▪ **cabină** - cameră de dormit pe o navă.

▪ **cablier** - navă special adaptată, destinată transportului și montării cablurilor submarine.

- **cablogramă** - comunicare transmisă prin cablu submarin.
- **cablu ombilical** - mijlocul de alimentare al unui scafandru profesionist alimentat de la suprafață.
- **cabotaj**:
 - navigație comercială de-a lungul coastei, între localități apropiate;
 - transport naval de mărfuri între porturi apropiate;
 - prestație de transport comercial făcut în interiorul unei țări, fără depășirea frontierelor.
- **cabotier** – navă comercială, mică sau mijlocie, care navighează numai de-a lungul țărmlui.
- **caiac**:
 - ambarcație cu ambele capete ascuțite, care se conduce cu una sau două padele pe ambele borduri, din poziția șezând.
 - ambarcație mică, cu înveliș din piele de focă (etanșată de corpul vâslaşului), folosită de eschimoși.
- **caic** – ambarcațiune îngustă cu două catarge, cu prora și pupa ascuțite, folosită în Orient.
- **calafat** – câlți îmbinați cu catran, utilizați la etanșarea fundului, a bordajelor și a punților ambarcațiilor și navelor de lemn, precum și la etanșarea căptușelilor de lemn ale punților metalice.
- **calaj**:
 - ansamblul de reazeme de pe platforma unei cale, pe care se fixează navele în timpul construcției sau în vederea reparațiilor;
 - adâncime la care se cufundă în apă o navă.
- **cală**:
 - încăpere situată sub puntea inferioară a unei nave, în care se depozitează încărcătura acesteia;
 - instalație portuară pentru construcția și reparația navelor, constituită dintr-o platformă înclinată, dotată cu mașini de ridicat și cu dispozitive de fixare, cu cărucioare și sănii de lansare.
- **caldarină** - cazan de încălzire centrală la bordul navelor.
- **calmarea valurilor cu ulei** - operație de acoperire a suprafeței mării cu o peliculă de ulei, prin care se împiedică formarea berbecilor.
- **calm-plat** - apă absolut liniștită, fără valuri.
- **camană** - lanțană fixată la partea inferioară a năvodului, de care se prind greutatea de plumb pentru a fi menținut în poziție verticală.
- **camarot** - dormitor pe o navă; ospătar la bordul unei nave.
- **cambuză** – magazie de provizii pe o navă, amplasată de obicei sub punte, pentru a fi ferită de umezeală și pentru a avea o temperatură cât mai constantă.
- **cambuzier** - persoană însărcinată cu administrarea cambuzei pe o navă; chelner pe vapor.
- **cameră** - denumire dată anumitor încăperi sau spații de la bordul navelor sau ambarcațiunilor.
 - **cameră a bărcii** - spațiul cuprins între ultimul banc din pupa și spatele bărcii în care stau pasagerii.
 - **cameră de comandă** - (pe navele militare) încăpere de comunicare cu turnul de control, în care se află aparate de transmitere a ordinelor în diferite compartimente sau aparate de comunicare între conducătorii navei.
 - **cameră mare** - încăpere sub dunetă pe vechile nave cu vele, unde amiralul sau comandantul navei aduna ofițerii pentru a le comunica ordine.
- **camerist** - persoană auxiliară pentru serviciul cabinelor.
- **canadiană** - ambarcație ușoară și rezistentă, asemănătoare cu canoada, la indienii nord-americani.
- **canal**

- albie artificială sau amenajată, care leagă între ele două mări, două fluvii, un râu cu un lac etc. și care servește la navigație, la irigații sau la construcții hidrotehnice;
- curs de apă îndiguit și drenat în scopul de a-l face navigabil, de a preveni inundațiile etc.;
- cale de circulație pe apă (ținând loc de stradă) în orașele așezate pe mare sau pe fluvii;
- porțiune de mare situată între două țarmuri apropiate.

- **canal de ventilație** - vezi *canal venețian*.
- **canal maritim internațional** – cale maritimă, creată artificial, care unește oceane sau mări și care prezintă o deosebită importanță pentru navigația internațională (exemple: Canalul Suez, Canalul Panama).
- **canal navigabil** – canal amenajat astfel încât să permită circulația navelor.
- **canal venețian** - tunel de ventilație amenajat provizoriu din dulapi și *ghile* în magaziiile navelor pentru a împiedica deteriorarea mărfurilor din cauza umezelii; sinonim: *canal de ventilație*.
- **canarisire:**
 - înclinare într-o parte a unei nave, datorită apei pătrunse printr-o spărtură sau repartiției neuniforme a încărcăturii;
 - înclinare transversală a unei nave mici pentru a descoperi o parte a carenei în vederea curățării sau a reparației acesteia.
- **cancelling** - clauză înscrisă într-un contract de transport maritim, potrivit căreia se poate rezilia contractul dacă nava nu sosește în portul de încărcare la termenul convenit.
- **candeliță** - nod care servește la prinderea unui obiect.
- **cange** – prăjină cu cârlig la capăt, utilizată la acostarea sau îndepărtarea de mal a bărcilor sau navelor mici.
- **canistrelă** - piesă de metal, de lemn sau de frânghie în formă de inel despicat, folosită pe nave la prinderea unor parâme, pentru a dirija un obiect sau pentru o manevră în direcția cârmei; sinonim: *verigă de strai*.
- **canoe:**
 - ambarcațiune ușoară, cu prora și pupa ascuțite, condusă cu ajutorul padelor din poziția în genunchi (v. și caiac);
 - ambarcație ușoară dintr-un singur trunchi, folosită, în trecut, de amerindienii din regiunea Marilor Lacuri.
- **canonieră** – mică navă militară, folosită la lupte sau pentru patrulare pe fluvii sau pe lângă țarmul mării.
- **cap:**
 - unghiul format de axul longitudinal al unei nave, în timpul navigației, cu direcția nord;
 - proeminență a uscatului care înaintea mult în mare.
- **capă** - manevră pe care o face o navă pe un timp neprielnic, cu vânt foarte puternic, care îi permite să suporte mai ușor valurile, vântul, furtuna.
- **capăt** - nod făcut la capătul unei parâme pentru a nu permite acesteia să treacă printr-un rai sau printr-o gaură oarecare.
- **cap de berbec** - (în trecut) piesă ovală, prevăzută cu un șanț prin care intră zburul și cu trei găuri prin care trece întinzătoarea.
- **capelare** – legare a unei parâme, a unui cablu de un arbore, de o vergă sau de un școndru pentru a le susține.
- **capelatură** - loc de pe catarg unde se capelează parâmele; ansamblul capetelor parâmelor capelate de catarg.
- **capon** - suport mic, ieșit în afara bordului unei nave, care servește la susținerea ancorei când lanțul acesteia este folosit pentru legarea navei de o geamandură.
- **caponare** - prindere a ancorei de capon.
- **capot** - învelitoare de pânză care acoperă diferite instrumente și aparate pe puntea unei nave.
- **captură** - act militar prin care comandantul unei nave de război pune stăpânire pe o navă de comerț inamică, neutră sau aliată, își impune autoritatea și dispune de aceasta în conformitate cu legile războiului; vezi și *priză*.
- **caracă** - velier cu bord înalt și trei catarge, folosit în secolele XII-XVI de portughezi, spanioli și italieni pentru transportul de încărcături grele sau ca navă militară.

- **caravelă** – corabie cu pânze rapidă, cu două sau trei catarge, cu *vele latine*, înarmată cu tunuri, folosită în secolele XIII-XVI de italieni, spanioli și portughezi pentru călătorii lungi.
- **carbonier** - navă destinată transportului de cărbuni; sinonim: *cărbunar*.
- **carcafung** - parâmbă care se fixează pe marginea întinsă a unei vele, servind la strângerea acesteia.
- **carenaj**:

- îmbrăcăminte de cupru care acoperă carema vaselor de lemn, cu scopul de a o proteja;
- operație periodică de ridicare pe doc sau de introducere într-un bazin (*bazin de carenaj*) a unei nave, urmată de vopsirea acesteia.

- **carenă**:

- partea exterioară, de sub linia de plutire a unei nave (sinonim: *operă vie*).
- lemn curbat care formează partea de jos a unei luntre și ale cărui extremități formează piscurile;
- volumul de apă dislocat de un plutitor, de o navă.

- **careu** – încăpere la bordul unei nave, care servește ca sală de mese, ca sală de lectură și de recreație pentru ofițeri.
- **cargabas** - manevră curentă de strângere a velelor.
- **cargo**:

- încărcare completă a unei nave, fără specificarea felului mărfii;
- asigurare a mărfurilor în timpul transportului.

- **cargou** (sau **cargobot**) – navă comercială care transportă mărfuri pe distanțe mari.
- **caric** – totalitatea încărcăturii utile a unei nave comerciale.
- **caricare** - încărcare cu marfă a unei nave.
- **carlingă** – grindă longitudinală situată pe fundul unei nave, făcând parte din osatura longitudinală a corpului acesteia.
- **carmac** – unealtă de pescuit formată din șiruri de cârlige mari, legate cu sfori de otgoane și plasate la diverse adâncimi.
- **cart**:

- serviciu permanent la bordul unei nave, executat permanent de membrii echipajului, pe schimburi de la două la patru ore, sub conducerea unui ofițer.
- diviziune unghiulară de 11,214 grade, reprezentând a 32-a parte din roza vânturilor.

- **cartea farurilor** – document nautic care cuprinde datele caracteristice ale tuturor farurilor dintr-o anumită regiune, servind la identificarea și la stabilirea poziției acestora.
- **carte-pilot** – document nautic ce cuprinde informații privind o anumită regiune (descrierea coastelor, a punctelor de reper, a porturilor etc.); sinonime: *portolan* (învechit), *instrucțiuni nautice*.
- **cartier**:

- (babord, tribord) porțiune a navei în fiecare bord înapoia traversului, deasupra liniei de plutire;
- porțiune a unei vergi, cuprinsă între baza și capătul acesteia.

- **cartierul lui Davis** - instrument folosit de navigatori în secolul al XVI-lea pentru determinarea poziției aștrilor și care a precedat cuadrantul.

Caravelă portugheză din perioada marilor descoperiri geografice

- **cartnic** - ofițer care face de cart pe o navă; grad de caporal în marina militară.
- **casă submarină** - structură locuibilă subacvatică montată pe fundul mării ce are ca scop asigurarea condițiilor de viață și lucru unei echipe de scafandri (acvanauți) aflată un timp îndelungat la presiunea mediului ambiant.
- **castel** - fiecare dintre construcțiile de metal sau de lemn care sunt situate deasupra punții superioare a unei nave.
 - **castel central** - castel amplasat în partea centrală a navei.
 - **castel pupa** - vezi: dunetă.
- **catamarán:**
 - ambarcațiune cu pânze și cu două corpuri de plutire sau cu două flotoare laterale;
 - pirogă cu două flotoare laterale.
- **catarg** – v. arbore.
- **catarg bipod** - catarg cu două picioare.
- **cavalet:**
 - suport pe care se așază ambarcațiunile la bordul navelor sau pe uscat;
 - suport pentru arborii port-elice laterali.
- **cavilă:**
 - piesă tronconică din lemn folosită la îmbinarea unor elemente din structura corpurilor de nave din lemn;
 - unealtă de lemn, de forma unui dorn, utilizată la legarea prin împletire (matisare) a parâmelor.
- **cavilieră** - rastel pentru cavile la piciorul catargului.
- **cazan cu abur** - vezi căldare cu abur.
- **cazarma echipajului** - compartiment situat sub puntea unei nave de luptă, destinat odihnei echipajului.
- **cazemată** - încăpere blindată pe nave, unde sunt instalate tunuri de calibru mijlociu.
- **cazic** – țaruș care se bate pe mal pentru legarea unei ambarcațiuni.
- **călăfătuire** – umplere cu calafat (amestec de câlți cu smoală) diferite spații din corpul unei corăbii pentru etanșeizare; vezi și: cioc de cioară, daltă de călăfătuire, patarață.
- **călcâi:**
 - extremitate inferioară a catargului;
 - dispozitiv cu care se împiedică filarea unui lanț sau a unei parâme.
- **căldare de abur** - instalație la vapoarele cu abur cu ajutorul căreia se trece apa, sub acțiunea căldurii, din faza lichidă în aburi, cu o presiune mai mare decât cea atmosferică; sinonim: cazan cu abur.
- **cămilă:**
 - ponton din lemn care servește la ridicarea navelor scufundate;
 - plută foarte rezistentă, amplasată între o navă acostată și cheu sau între două nave mari.
- **căpățână:**
 - vezi macara;
 - plutitor mic de care se leagă cu o gripie la diamantul ancorei, marcând locul unde aceasta a fost fundarisită, pentru a o putea pescui ușor dacă se rupe lanțul; sinonim: geamandură de ancoră
- **căpitan** - comandant al unei nave, care în largul mării îndeplinește și funcția de delegat de stare civilă, ca și pe cea de notar.

- **căpitan de port** - șeful *căpitaniei portului*
- **căpitan de rangul 1, 2, 3** – grade de ofițer în marina militară, corespunzătoare gradelor de colonel, locotenent colonel, maior din armata terestră.
- **căpitan-locotenent** – grad de ofițer în marina militară, corespunzător gradului de căpitan din armata terestră.
- **căpitania portului:**
 - administrația și poliția care asigură activitatea unui port: supravegherea aplicării legilor, verificarea brevetelor personalului navigant și actelor de bord ale navelor comerciale, întocmirea actelor privind avariile, coliziunile etc.
 - clădirea administrației portului.
- **căptușeală:**
 - înveliș interior din lemn sau material plastic al bordajului unei nave sau al unui perete de magazie, cabină, careu etc.;
 - dublură a unei vele cusută pe marginile acesteia.
- **cărbunar** - vezi *carbonier*.
- **căuș** - bazin mic într-un port, folosit de ambarcațiuni.
- **căutare și salvare** - acțiune de recuperare a unei nave sau a unei ambarcațiuni în caz de *sinistru*; este coordonată de un comandament care poartă, ca semnal de identificare, un pavilion național de dimensiuni cât mai mari la mărul arborelui și un semnal special ce este comunicat celorlalte nave care acordă asistență.
- **cârjă** - școndru folosit pentru a propti și a împiedica răsturnarea unei nave mici, pusă pe uscat.
- **cârlig** - piesă metalică în covoiată, având o extremitate ascuțită, *ciocul*, iar cealaltă fiind prevăzută cu un *ochi* și de care se poate prinde o parâmă.
 - **cârlig automat** - cârlig utilizat la palancurile bărcilor de salvare, care permite desprinderea simultană a ambelor palancuri.
 - **cârlig cu carabinieră** - cârlig la care o limbă tensionată cu ajutorul unui arc blochează gura acestuia.
 - **cârlig cu țâțână** - cârlig care se poate roti.
- **cârmaci** – timonier pe o corabie.
- **cârmă** – organ al unei nave, constituit dintr-o placă în formă de pană (*șafra*), care se poate roti în jurul unui ax pentru schimbarea direcției (vezi și: *etambou*).
 - **cârmă compensată** - cârmă al cărei ax trece la o anumită distanță de margine prova a penei, porțiunea acesteia din prova axului servind la reducerea efortului necesar acționării cârmei.
 - **cârmă semicompensată** - cârmă la care o parte din prova axului are o înălțime mai mică decât restul penei.
- **ceam:**
 - navă fluvială remorcată, folosită pentru a transporta piatră sau stuf;
 - corabie (de brad) cu pânze, care făcea transporturi pe Dunăre.
- **cebec** - veche navă cu vele, folosită în Marea Mediterană și Marea Neagră.
- **centru:**
 - porțiune a corpului navei la mijlocul distanței dintre etravă și etambou;
 - porțiunii a punții superioare între teugă și castelul pupa.
- **centru de derivă** - punct în care se aplică rezultanta forțelor ca fac să deriveze nava.
- **centru de velatură** - punct în care se aplică rezultanta forței vântului asupra velelor sau - la navele cu propulsie mecanică - asupra corpului, suprastructurilor și greementului navei; sinonim: centru velic.
- **centru velic** - vezi centru de velatură.
- **centură** - șir superior de table ale bordajului unei nave, legat de gutiera punții.
- **centură de salvare** - pieptar dintr-un material ușor, folosit pentru menținerea la suprafața apei a naufragiaților.

- **cerc** - armătură metalică circulară cu diferite destinații.
 - **cerc cu ochi** - cerc prevăzut cu un ochi metalic în care se prinde cârligul unei *manevre*, unei macarale etc.
 - **cerc de catarg**:
 - cerc cu ajutorul căruia se strângeau (în trecut) părțile unui catarg de lemn, construit din bucăți;
 - sinonim pentru *cerc de învergare*.
- **cerc de învergare** - cerc cu ajutorul căruia se înverghează marginea de cădere prova a unei *rande* sau a altei *vele aurice* pe catarg.
- **certificat naval** – document eliberat pe baza registrelor de clasificare, prin care se atestă starea corpurii navei, a instalațiilor și capacitatea acesteia de a naviga în siguranță.
- **charter** - tip de contract de transport naval deosebit de cursele regulate, organizat în funcție de necesități.
- **chei** – vezi: *cheu*.
- **cheiaj** – taxă plătită de vase pentru utilizarea unui port și a instalațiilor acestuia.
- **cheie de afurcare** - dispozitiv constând dintr-o *cheie* cu țâțână și patru brațe din zale de lanț prinse la cheie cu trefle, utilizat pentru împiedicarea încercării lanțurilor de ancoră.
- **chelandie** – navă mare de transport folosită în Imperiul Bizantin.
- **cherhana** - punct în Delta Dunării și pe litoralul Mării Negre, amenajat cu estacade pentru acostarea ambarcațiunilor pescărești și încăperi de prelucrare a peștelui.
- **cheson**
 - cutie de dimensiuni mari, fără un perete lateral, folosită la lucrări de reparații ale navelor sub linia de plutire sau când nu pot fi ridicate pe doc sau pe cală;
 - dulap pentru păstrarea efectelor echipajului unei nave.
- **cheu** – (plural *cheuri*, variantă *chei*, plural *cheiuri*) amenajare în lungul malului care facilitează acostarea navelor și descărcarea mărfurilor.
- **chilă** – element de bază al structurii navei, fiind șirul central, cu grosime mai mare, al tablelor care formează învelișul fundului; este așezată pe axa longitudinală a fundului navei și se leagă de etравă (la prora) și de etambou (la pupă).
- **chilă dreaptă** – se spune despre o navă care nu este înclinată longitudinal (vezi și *asietă*).
- **chintant** - instrument de navigație pentru măsurarea unghiurilor, asemănător cu sextantul, dar gradat până la 72° (a cincea parte dintr-un cerc).
- **CIF** - (abreviere de la *Cost Insurance and Freight (shipping)* - „cost, asigurare, navlu”) clauză contractuală conform căreia furnizorul include în preț, la vânzare, costul mărfurilor, costul transportului și al asigurării de transport și predă mărfurile la destinație într-un anumit port.
- **ciobacă** – barcă de dimensiuni mici, confecționată din scânduri sau dintr-un buștean scobit.
- **cioc de papagal** - vezi *boț*.
- **ciovrântie** - vezi *anafor*.
- **circumnavigație** – călătorie în jurul unei insule, a unui continent sau a Pământului.
- **cliper** – navă mare, rapidă, cu pânze și cu minimum trei catarge.
- **clopot de bord** - vezi clopot de navă.
- **clopot de navă** - clopot instalat la prova cu care se transmit semnale de ceață, de alarmă, de incendiu, se bat carturile și cheile; altă denumire: clopot de bord.
- **clopot de scufundare** - element de bază al echipamentului colectiv de scufundare cu alimentare de la suprafață (sinonim: turelă deschisă).

Co - Cz

- **coastă (a unei nave)** – fiecare dintre grinzile transversale care formează osatura transversală a bordajelor navei și care leagă la partea inferioară cu grinzile transversale de fund (varange), iar la partea superioară cu grinzile transversale ale punții (traverse).
- **coastă (formă de relief)**:

- povârnișul unui deal, al unui munte, al unei văi etc;
- marginea unui continent, a unei insule etc. prin care aceasta vine în contact cu oceanul, cu marea sau cu un lac (sinonim: *faleză*).

- **coastă sănătoasă** - coastă lipsită de stânci și care nu prezintă pericol pentru navigație.
- **coastă abordabilă** - coastă accesibilă ambarcațiunilor sau navelor de debarcare.
- **cocă** – ansamblu rezistent și etanș, constituit din osatura (scheletul) unei nave, din învelișul exterior și din cel al punților.
- **cod de pavilioane** - ansamblul pavilioanelor, flamurilor și ghidoanelor formând un set complet de semnalizare cu un anumit sistem.
- **cod maritim** - totalitatea legilor privitoare la navigația pe mare.
- **codul internațional de semnale** - sistem de pavilioane utilizat la semnalizarea între navele internaționale.
- **coferdám** – compartiment etanș și îngust care separă tancurile de combustibil de alte încăperi vecine.
- **colac de salvare** – obiect în formă de tor, realizat din cauciuc umflat cu aer și folosit pentru menținerea la suprafață a unui naufragiat.
- **coliziune** – vezi: *abordaj*.
- **comandant** - ofițer care comandă o navă (vezi și *șef de navă*).
- **comandă:**

- construcția cea mai înaltă de pe puntea superioară a unei nave, de unde se efectuează conducerea navei;
- frânghie subțire folosită la înfășurarea capătului unei parâme.

- **comandor** – colonel de marină sau de aviație.
- **comodor** – grad de ofițer în marina Regatului Unit și SUA, superior gradului de căpitan și inferior contraamiralului.
- **Compania Golfului Hudson** – veche companie comercială britanică înființată în 1667 și care făcea comerț pe teritoriul Canadei.
- **Compania Indiilor Orientale** – companie comercială care se ocupa cu comerțul în Extremul Orient.
- **compartiment de abordaj** – compartiment cu pereți etanși, la prora unei nave, destinat să limiteze pătrunderea apei în cazul unei avarii.
- **compas marin** – instrument construit dintr-o busolă magnetică sau giroscopică, instalat la bordul unei nave și care indică unghiul format de direcția navei cu meridianul local.
- **compas giroscopic** - vezi: *busolă giroscopică*.
- **compas solar** - *astrocompas* folosit numai când Soarele se află deasupra orizontului pe timpul navigației în mările polare.
- **conosament** - document care însoțește transportul unei mărfi pe apă și care conține: denumirea vasului, locul de încărcare și de destinație, denumirea și cantitatea mărfurilor.
- **contraamiral** – grad militar în marină, inferior celui de viceamiral, corespunzător generalului de brigadă din armata terestră.
- **contrasart** - manevră fixă care leagă rama gabiei de cercul de sugrumătură.
- **contrastalii** - vezi *stalii*.
- **contrascotă** – parâmă legată de colțul pânzei, servind la strângerea acesteia (vezi și: *manevră*, *arboradă*).
- **contratorpilor**

- denumirea veche a *distrugătorului* din marina militară;
- navă de război rapidă, care are misiunea de a urmări și distruge torpiloarele.

- **convoi:**
- grup de șlepuri trase de un remorcher;
- grup de nave de transport care navighează împreună și care, pe timp de război, sunt însoțite și de nave militare.

- **copastie** - bordură orizontală, montată la partea superioară a parapetului sau a balustradei unei nave, de-a lungul întregului bordaj.
- **corabie** - navă cu pânze, folosită în trecut pentru transport și pentru acțiuni militare, iar în prezent ca navă-școală (sinonim: *velier*).
- **corăbier** - marinar pe o corabie sau proprietar de corabie.
- **cordoan litoral** - fâșie îngustă de uscat, formată din depuneri, care separă marea de un liman sau de o lagună.
- **corsar**

- vezi **pirat**;

- comandant al unei nave particulare înarmate, care are permisiunea guvernului de a ataca vase inamice pe timp de război.

- **corvetă**

- (în trecut) navă militară cu trei catarge, mai mare decât un bric și mai mică decât o fregată, echipată cu tunuri, folosită în special pentru recunoașteri și escortă.

- (în prezent) tip de motonavă rapidă cu un deplasament de 500-1.000 tone, utilizată în misiuni împotriva submarinelor și ca patrulare de coastă.

Corveta franceză *Dupleix* (1856 - 1887)

- **costum de scafandru** - costum de protecție etanș, prevăzut cu cască metalică cu vizor de sticlă (legată cu exteriorul printr-un tub prin care se pompează aer), mănuși și bocanci speciali (numit uneori și scafandru).
- **covertă** – puntea superioară a unei nave, de la proră până la pupă (sinonim: *punte de manevră*).
- **crivac** – piesă care face parte din scheletul transversal al fundului și al bordajelor unei ambarcații, de care se prind scândurile ce formează învelișul acesteia.
- **croazieră** – călătorie pe care o persoană o face de plăcere cu o navă, pe mare.
- **crucieră** – luptă purtată la distanță mare de bază și într-un timp îndelungat de către o navă sau grup de nave.
- **crucișător** – navă de război (de tonaj de 5.000 – 30.000 t) mai ușor decât un cuirasat, folosit ca avangardă a unei escadre și dotată cu artilerie și rachete.
- **cuirasat** – navă de război de mare tonaj, protejată de o cuirasă și înarmată cu artilerie grea; după Primul Război Mondial, acest tip de navă suferă importante modificări și se va numi navă de linie.
- **cuirasă** – înveliș de protecție a navelor de luptă de mari dimensiuni împotriva proiectilelor și a bombelor, format din plăci groase de oțel.
- **cumpăna apelor** - linia de despărțire dintre bazinele a două râuri.
- **cuplu** - locul unei secțiuni teoretice prin corpul navei.
 - **cuplu de evoluție** - cuplu de forțe care tinde să întoarcă nava datorită rezistenței cârmei.
 - **cuplu de redresare** - cuplu de forțe (compus din forța datorită greutății aplicate în centrul de greutate al navei și forța arhimedică aplicată în centrul de carenă) care tinde să aducă nava bandată în poziție verticală.
 - **cuplu maestru** - pereche de coaste situată la lățimea maximă a navei.
- **curbă batimetrică** (sau izotată) - linie care unește punctele de egală adâncime ale reliefului fundului apelor, oceanelor, mărilor sau lacurilor.
- **curent de albie** - curent provocat de valurile din ambele părți ale curentului de spărtură, care se deplasează de-a lungul albiei, unde dă naștere curenților de spărtură.
- **curent marin** - mișcare de translație a maselor de apă maină și care contribuie la circuitul apei în natură, la modificarea liniei malurilor, la deplasarea ghețurilor, la schimbarea climei etc.
 - **curent de derivă** - vezi curent de vânt.
 - **curent de gradient** - curent marin vertical format datorită diferenței de densitate și de presiune a apei; alimentează cu oxigen mediul biologic din adâncime; sinonim: curent vertical.
 - **curent de maree** - curent marin periodic care ia naștere în fazele de deplasare pe orizontală a apelor mării în timpul fenomenului mării.
 - **curent de plajă** - curent produs de valurile care izbesc plaja sub un unghi ascuțit, fiind paralel cu malul și mai aproape de acesta în comparație cu linia de brizanți.

- **curent de retur** - *curent marin* care poate să apară în apropiere de plaje cu valuri care se sparg; sinonime: *curent longitudinal*, *curent rip*.
 - **curent de spărtură** - curent format de apa de revenire a valurilor ce au lovit plaja și ce se acumulează în anumite puncte unde sparg *linia de brizanți*; au efect de întârziere asupra valurilor care vin spre plajă.
 - **curent de vânt** - *curent marin* format de vânturile de lungă durată; sinonim: *curent de derivă*.
 - **curent logitudinal** - vezi *curent de retur*.
 - **curent rip** - vezi *curent de retur*.
 - **curent vertical** - vezi *curent de gradient*.
- **cuter:**
- ambarcațiune de sport construită din lemn, cu vele, cu un singur catarg și cu bompres;
 - vas de pescuit din lemn, acționat cu motor sau cu vele.
- **cvadriremă** – corabie romană prevăzută cu patru rânduri de vâsle.

D

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **dalian** - vezi *pripon*.
- **daltă de călăfătuț** – unealtă folosită la călăfătuirea punților și bordajelor de lemn (sinonim: *fier de călăfătuț*).
- **daltă de gheață** - unealtă pentru spart gheața în jurul navei.
- **damă** - locaș în formă de U, întărit cu armătură metalică, în care se sprijină brațul ramei.
- **damloper** - velier cu derivoare exterioare folosit în Olanda.
- **dană**
 - parte a unui port situată de-a lungul unui chei sau mal, amenajată pentru acostarea navelor și manipularea mărfurilor;
 - grup de două sau mai multe nave acostate bord la bord.
- **dană de armare** - dană într-un șantier naval, la care se leagă navele în timpul armării.
- **Danforth, ancoră ~** - tip de ancoră cu brațe articulate.
- **dămfuire** - procedeu de degazare a tancurilor de marfă prin introducerea de vapori sub presiune și sodă caustică.
- **deal, la ~** - în susul apei.
- **de-a lungul bordului** - clauză a unui contract de *navlosire* în care răspunderea încetează în momentul când încărcătorul a adus marfa de-a lungul navei sau când marfa a fost descărcată din navă.
- **deadweight** – capacitatea maximă de încărcare a unei nave comerciale, reprezentând rezervele de combustibil, proviziile și încărcătura utilă, inclusiv echipajul și pasagerii cu bagejele (sinonime: *greutate purtată*, *încărcătură totală*).
- **debalastare** - descărcarea balastului de pe o navă care a trebuit să navighe în *balast*.
- **debarcader** - loc amenajat în port sau pe malul unei căi navigabile, unde navele mici sau ambarcațiunile pot acosta și staționa în vederea ambarcării și debarcării pasagerilor, trupelor etc.
- **debarcare**
 - părăsirea navei pentru a merge pe uscat;
 - transportarea de la bord la uscat a munițiilor, a proviziilor etc.;
 - ștergerea din rolul de echipaj a unei persoane mutate pe uscat sau pe altă navă;
 - transportarea pe un litoral inamic a trupelor de desant maritim în scopuri militare.
- **debarcare, navă de ~** - navă cu prora plată și dreaptă, cu pescaj mic la prora permițând o cât mai mare apropiere de uscat, în vederea debarcării trupelor și materialelor.
- **decapelare** - scoaterea unei manevre fixe de pe un catarg sau de pe o vergă fără a o desface.
- **deferlare** – revărsare a unui val, prin îndoirea părții sale superioare, urmată de spargerea, împrăștierea și transformarea acestuia în spumă; vezi și *brizanți*.

- **delestare** - aruncarea peste bordul unei nave a unei anumite greutateți, de exemplu la un submarin în urma lansării torpilelor.
- **delfinieră** - navă de tonaj mic, prevăzută în prova cu o platformă pe care unu-doi carabinieri vânează delfini cu arma.
- **depărtare** - trecerea de la navigația costieră la *traversadă*.
- **deplasament** – greutatea volumului de apă dezlocuit de o navă:
 - *deplasament gol*: se măsoară în tone-greutate și reprezintă greutatea navei complet terminate și amenajate;
 - *deplasament complet încărcat*: este corespunzător încărcăturii maxime a navei.
- **deplasarea caricului** - deplasarea mărgii arimate defectuos, care se aglomerează într-un bord; poate avea loc *canarisirea* navei și chiar *scufundarea* acesteia.
- **derivă**:
 - unghiul dintre direcția axei longitudinale a unei nave și direcția de deplasare a acesteia sub acțiunea vântului;
 - distanța dintre poziția reală a navei și poziția stabilită prin calcul.
- **derivor** – placă prinsă de chila unei ambarcațiuni cu vele, cu scopul de a împiedica deplasarea laterală a ambarcației și de a-i reduce mișcarea de ruliu.
- **descurcarea lanțurilor** - separarea lanțurilor unei nave ancorate cu două ancore fără *cheie de afurcare*, când acestea s-au încolăcit din cauza *girației* navei.
- **deschidere**:
 - unghiul dintre două *manevre fixe* (de exemplu, deschiderea *sarturilor*);
 - distanța dintre vârful ghearelor ancorei;
 - unghiul dintre două brațe de dragă;
 - distanța măsurată pe verticală între marginea superioară a dublului fund sau a varangei și marginea inferioară a punții.
- **deviație** – unghi format de acul unei busole (aflate la bordul unei nave) cu meridianul magnetic, datorat magnetismului propriu al vasului.
- **dezarborare**:
 - demontarea arboradei pentru reparare sau înlocuire;
 - doborârea cu o salvă de artilerie a arboradei unei nave inamice;
 - scoaterea de la post a catargelor unei ambarcațiuni și așezarea acestora pe *bancuri*.
- **diamant** - extimitatea inferioară a fusului ancorei amiralitate.
- **direcția valurilor** - direcția dinspre care se propagă valurile, măsurată în sens orar, pornind de la nord.
- **distanță intermediară** - distanța dintre punctul în care s-a dat comanda de a pune cârma la o întoarcere și punctul în care nava se află la noul drum.
- **distrugător** – navă militară foarte rapidă, de tonaj redus, echipată cu armament de artilerie, rachete și torpile și folosită la urmărirea și distrugerea torpiloarelor (vezi și *contratorpilor*).
- **divizion de nave** - unitate în forțele maritime militare compusă din mai multe nave de același tip.
- **doc** – ansamblu de construcții portuare și de instalații care, împreună cu serviciile tehnice și administrative aferente, servesc la încărcarea, descărcarea și depozitarea mărfurilor într-un port.
- **doc plutitor** – corp plutitor care servește la ridicarea din apă a navelor în vederea executării unor lucrări de reparații sau de întreținere a carenei acestora.
- **doc uscat** – bazin îngropat, deschis la partea superioară, executat din zidărie sau din beton, care poate fi golit de apă pentru a permite navelor să rămână la uscat, în scopul efectuării unor lucrări de reparații sau de întreținere a acestora.
- **domeniul navei** - zonă în jurul unei nave pe care navigatorul trebuie să o mențină în afara oricărui pericol și care depinde de tipul navei, de caracteristicile acesteia, de experiența navigatorului, de restricțiile de navigație, de

intensitatea traficului etc.

- **dop de barcă** - dop metalic sau din lemn, care astupă *gaura bărcii*.

- **dragaj:**

- operație de săpare sub apă, cu scopul de a adânci sau lărgi o cale navigabilă;
- operație de pescuire a minelor, executată de dragoare, cu scopul de a reda navigației zonele minate.

- **dragă** – navă cu instalații speciale de *dragaj*.

- **dragór** – navă de luptă pentru dragajul minelor și pentru explodarea acestora (sinonim: *navă dragoare*).

- **drifter** – navă pentru pescuitul în larg cu setci în derivă.

- **drum** – unghiul format de direcția unei nave cu meridianul real (*drum adevărat*), cu meridianul magnetic (*drum magnetic*) sau cu meridianul la compas (*drum de compas*).

- **dublaj:**

- table de cupru sau foi de mase plastice cu care se acoperă opera vie a unei nave din lemn;
- întăritură a unei vele.

- **dublură:**

- tablă suplimentară sudată peste o tablă a bordajului pentru a-l întări în punctele mai solicitate;
- bucată de pânză de vele sau bucată de piele ce dublează o tendă sau o velă în locurile în care uzura este mai accentuată.

- **dunetă** – suprastructura de la pupa unei nave, în care sunt amenajate locuințele echipajului (sinonim: *castel pupa*).

E

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **eche** – bară fixată pe axul cârmei unei ambarcațiuni, care folosește la manevrarea cârmei.

- **echipaj:**

- totalitatea personalului de conducere și de deservire aparținând unei nave;
- grup de sportivi care se găsește pe o ambarcațiune și răspunde de conducerea acesteia.

- **echipaj de schimb** - unul dintre echipajele care deservesc prin rotație o navă specială.

- **echipament de salvare** - totalitatea mijloacelor din dotarea navelor și stațiunilor de coastă, destinate salvării vieților umane aflate în pericol pe mare.

- **echipament de scafandru** - vezi *scafandru*.

- **echipă de distrugere** - grupă de militari sub comanda unui subofițer, instruită pentru distrugerea prin explozie a minelor marine și fluviale.

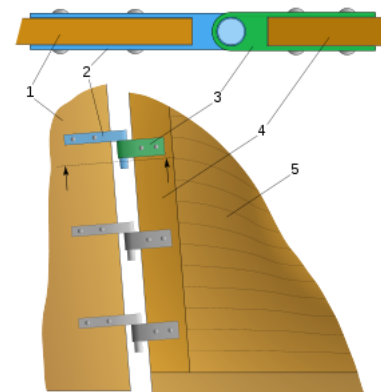
- **eclisă** - piesă de tablă folosită în construcții navale pentru a consolida îmbinarea a două table puse cap la cap.

- **ecluzare** - trecerea unei nave printr-o ecluză.

- **ecluză:**

- construcție hidrotehnică utilizată pentru trecerea navelor între două biefuri cu diferite nivele ale unui canal sau ale unui curs de apă;
- compartiment al unui submarin care comunică cu exteriorul prin intermediul unui capac și care servește la salvarea echipajului când submarinul nu poate ieși la suprafață;
- compartiment pe fundul navei în care pot intra părțile proeminente ale *lochurilor* de fund, sondei ultrason etc.

- **edec** - parămă rezistentă, utilizată pentru *tragerea la edec*; sinonim învechit: *șprangă*.
- **efectul fundului** - pierderea de viteză și reducerea capacității de manevrare a navei, datorate adâncimilor mici.
- **efectul uscatului** - devierea undelor unui radiofar, care intersectează coasta oblic, datorită lipsei de uniformitate a conductibilității și reflectivității uscatului și apei și care este proporțională cu distanța la care radiofarul se află în interiorul uscatului și cu unghiul format de direcția de propagare a undei și normala la coastă (sinonim: *refracție costieră*).
- **eholot** (sau **ecolot**) – aparat pentru măsurarea adâncimii apelor cu ajutorul ultrasunetelor.
- **electrokinematograf** - aparat pentru măsurarea componentei laterale a vitezei unui curent marin.
- **elemente** - înălțătorul și deriva puse la un tun.
- **"elementele la zero!"** - comandă pentru a seta la zero indicii instalației de ochire (înălțător și derivă).
- **elevator de muniție** - ascensor pentru ridicarea muniției din magazinele de sub puntea navei în interiorul turelelor sau la tunurile de pe punte.
- **elevator plutitor** - construcție plutitoare, destinată încărcării sau descărcării direct din magazinele navei în șleperi, vagoane a cerealelor în vrac.
- **elice** – organ de mașină de forma unor aripi sau lopeți fixate de un ax cuplat la motor și care pune nava în mișcare.
- **elice contrarotative** - propulsor constituit din două elice montate pe același ax, dar rotindu-se în sensuri diferite pentru a anula efectul evolutiv.
- **elice de manevră** - elice așezată la prova, care este folosită la manevra în port sau în locuri înguste.
- **elice de loch** - *vezi loch*.
- **elindă** - grindă metalică ce formează planul înclinat pe care se deplasează lanțul de cupe al drăgii.
- **escadră** – mare unitate a forțelor maritime militare, compusă din nave de luptă de diferite clase.
- **escală** – loc de oprire al unei nave în scopul aprovizionării cu combustibil sau cu lubrifianti, al îmbarcării și debarcării pasagerilor, al unor eventuale revizii etc.
- **eșuare** – așezare a unei nave pe fundul unei ape într-un loc cu o adâncime mai mică decât pescajul navei (sinonim: *punere pe uscat*).
- **etambou** – element de rezistență care închide corpul unei nave la pupă și care susține cârma.
- **etambreu** – deschidere amenajată în puntea unei nave pentru trecerea unui catarg sau a arborelui cârmei (etambreu de arbore) în interiorul corpului navei.
- **etiaj** - nivel minim convențional al cursurilor de apă navigabile.
- **etravă** – element de rezistență care închide corpul unei nave la extremitatea prorei și cu care nava își deschide drumul la înaintare, la spărgătoarele de gheață fiind organul de spargere a ghețurilor.

Etamboul unei nave
1- cârmă; 2- pivot; 3- bucsă; 4- etambou; 5- bordaj.

F

↑ 0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **F** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația: "*Sunt în dificultate. Comunicați cu mine.*"
- **factor de compartimentare** - coeficient luat în considerație în calculele compartimentării navei.
- **facționar la pupă** - marinar de cart la pupă, care, în caz de nevoie (căderea unui om la apă), lansează un colac de salvare.
- **figure** - compartiment sub shelterdeck, cu separații în formă hexagonală pentru cerealele în vrac.
- **falcă**:
 - piesă fixată pe capul coloanei catargului pe care se sprijină gabia prin intermediul furcilor;
 - piesă din lemn cu care se prind vergile pe catarg;
 - fiecare dintre cele două laturi care formează partea dinainte a corpului corăbiei.
- **falconet** - tun mic așezat pe copastie prin intermediul unui pivot.
- **faleză** – țărâm abrupt, creat de acțiunea de eroziune a valurilor (*vezi și coastă (formă de relief)*).

- **faleză de gheață** - faleză dezvoltată în zona terminală a ghețarilor de calotă ajunși la țărnișă și din care se rup aisbergurile.

- **far:**

- construcție înaltă cu instalație tehnică pentru semnalarea la distanță a punctelor importante situate de-a lungul liniilor de navigație maritimă;
- ansamblul tuturor vergelelor, velelor și manevrelor unui catarg.

- **fardaj** - ansamblul scândurilor care protejează *caricul* (mărfurile din hambarele navei) (sinonim: *dunaj*).
- **fardare** - izoale cu material de separare (*fardaj*) a fundului hambarului, a corpului navei, a pereților laterali, pentru a proteja mărfurile.
- **far plutitor** - far amplasat pe o construcție plutitoare (navă, plută) ancorată (vezi: *navă-far*).
- **far turnant** - far care emite fascicule de lumină care se rotesc, luminând succesiv toate punctele orizontului.
- **fașalon** - căptușeala interioară a bordajului unui șlep.
- **fașă** - porțiunea exterioară a bordajului, în jurul *liniei de plutire*, care este alternativ în contact cu apa și cu aerul.
- **față de maimuță** - placă metalică cu găuri pentru prinderea lanțurilor; se folosește în greement.
- **fălceá:**

- piesă laterală a unui afet de tun, sub formă de cărucior, pe timpul marinei cu vele;
- piesă de întărire a unui catarg din lemn.

- **fără așteptarea rândului** - clauză în contractul de *navlosire*, prin care se stipulează că nava sosită în port nu așteaptă rândul la dană.
- **felinar de barcă** - felinar cu lumină albă fixă, vizibilă pe întregul orizont, aflat în dotarea bărcilor de salvare și a oricărei ambarcațiuni cu rame sau cu vele.
- **felinar de navă** – corp de iluminat de construcție specială, folosit pe nave pentru siguranța navigației și pentru semnalizare; se deosebesc: felinar de catarg (lumină albă), felinar de bord (lumină verde și roșie), felinar de pupă, de ancoră etc.
- **felucă** - navă cu vele latine folosită în Marea Mediterană.
- **ferăstrău** - bară metalică cu dinți instalată la prova submarinelor și destinată tăierii plaselor submarine.
- **ferăstrău de gheață** - ferăstrău special pentru tăierea gheții.
- **fereastră** - spațiul dintre fețele căpățânii unei macarale.
- **ferestruică:**

- deschidere într-o vergă sau într-un catarg prevăzută cu un rai prin care trece o *manevră* curentă;
- vezi *cabestan*.

- **feribot** – navă special construită pentru a transporta, peste un fluviu, un canal sau o strâmtoare, persoane, autovehicule și material rulant (în care caz este prevăzut și cu cale ferată).
- **ferry car** - navă maritimă de construcție specială, cu punți etajate, destinată transportului de automobile.
- **ferță** – fâșie de pânză, de formă dreptunghiulară sau trapezoidală, care intră în alcătuirea unei vele.
- **fiare, în ~** - situația unei ambarcațiuni care nu a reușit să facă *volta în vânt*, rămânând într-o poziție critică.
- **fider** - puț de alimentare.
- **fier de călăfățuit** - vezi *daltă de călăfățuit*.
- **fier de sart** - piesă metalică pe bordajul navelor din lemn, care fixează, la partea inferioară, lanțul de sart sau catena sartului, fiind asigurată cu un contrafier.
- **figură de galion** - sculptură simbolică instalată pe galionul navelo cu vele (sinonim: *figură de prova*).
- **filare** – operație de descărcare lentă a lanțului de ancoră sau a unei parâme în timpul manevrelor de acostare sau de plecarea navelor.
- **filare cu frână** - *filarea* lanțului ancorei slăbind ușor frâna *cabestanului*.
- **filare în forță:**

- filarea lanțului ancorei rotind cabestanul sau *vinciul* cu motorul angrenat, astfel încât filarea să poată fi oprită imediat;
- filarea unei parâme tensionate.

- **filă** - șir de table constituind învelișul fundului, al bordajelor sau al punților unei nave și care se îmbină între ele prin sudare sau nituire.
- **flotabil** - (despre un corp) care poate pluti într-un lichid.
- **flotant** - corp plutitor în ape curgătoare.
- **flotă** (**navală** sau **maritimă**) - totalitatea marilor unități navale afectate unei anumite regiuni sau unui anumit scop, sub o conducere unică.
- **flotor** - corp plutitor folosit la pontoane, la ranfluarea navelor, la docurile plutitoare etc.
- **foc:**

- sursa de lumină care servește drept semnal în navigație;
- pânză de formă triunghiulară care este ridicată la prora unei nave sau a unei ambarcațiuni cu pânze, fiind susținută de bompres și de arborele din prora și având rol de manevră.

- **fodră** - căptușeală a pereților încăperilor de pe navă (cabină, săli de mese, cluburi etc.).
- **forță majoră** - fenomen natural - vânt puternic, mare rea, calamități naturale - care poate produce avariarea sau scufundarea unei nave.
- **forțe maritime militare** - totalitatea marinei militare a unui stat (sinonim: *marină militară*).
- **fosă abisală** - vezi: *groapă abisală*.
- **fotoliu extensibil** - scaun confortabil în vapor, care poate fi înclinat pentru ca pasagerul să se poată odihni.
- **fregată**

- (în trecut) navă militară cu pânze, echipată cu tunuri, folosită în special pentru recunoașteri.
- (astăzi) tip de navă rapidă de escortă.

- **fundarisire:**

- lăsare a ancorei să cadă;
- aruncare peste bord a unui obiect care nu plutește.

- **fungă** - parâmă fixată de o vergă mobilă a unei nave cu pânze și care se folosește la ridicarea și coborârea vergii.
- **furbișat** - lustruire cu motorină sau cu alifie engleză a alăturilor unei nave.
- **furchet:**

- piesă metalică asemănătoare cu o furcă prinsă în copastia bărcii și destinată să sprijine brațul ramei;
- furcă de sprijin pentru școndrul de acostare.

G

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **gabară** - ambarcațiune mare de lemn cu pânze, folosită pentru transportul mărfurilor sau pentru transbordarea acestora de pe navele mari care nu se pot apropia de mal.
- **gabarit de aer** - spațiul de deasupra apei, care poate fi limitat de înălțimea podurilor, de distanța dintre picioarele unui pod etc.
- **gabarit de apă** - spațiul dedesubtul oglinzii apei.

- **gabarit de navigație** - ansamblu de dimensiuni caracteristice maxime, în funcție de care se stabilește tonajul navelor ce pot naviga pe o anumită apă.
- **gabaritul șenalului** - lățimea, adâncimea navigabilă și raza de curbură a unui șenal.
- **gâbie** - platformă situată la partea de sus a unui arbore, servind pentru facilitarea manevrării pânzelor sau ca punct de observație.
- **gabiér:**

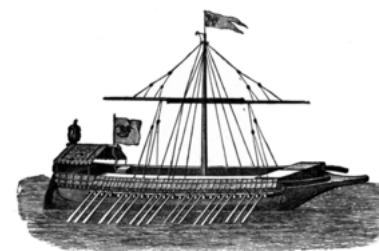
- marinar specializat în operațiile de manevrare a pânzelor superioare ale unei nave;
- pânză trapezoidală din etajul al doilea și al treilea, purtată de un catarg cu patru sau mai multe etaje de vele.

Gabiér

- **gaiac** - (sau **guaiaic**) lemn tare al unui arbore tropical, folosit la confecționarea raipurilor de macara și a bușelor etambou ale arborelui elicei.
- **gajetă** - ambarcațiune de pescuit, folosită în Marea Adriatică.
- **galeră** – navă de luptă sau de comerț, prevăzută cu una sau două vele și cu 25-30 de rame mânuite de scavi sau de condamnați.
- **galion:**

- prelungire a etravei velierelor pentru susținerea bompresului;
- ornament montat în prora navelor cu pânze;
- navă cu pânze folosită în secolele al XVI-lea – al XVIII-lea de spanioli ca navă de război și pentru transportul mărfurilor.

Galeră venețiană din secolul al XIV-lea

- **gară maritimă, fluvială** - ansamblu de clădiri, instalații portuare, situate într-un port maritim (respectiv fluvial), destinate pentru ambarcarea și debarcarea călătorilor și a bagajelor și a mărfurilor.
- **garlín** - parâmbă groasă din cânepă sau din oțel, obținută prin împletirea a 3-4 parâmbi simple și utilizată ca legătură de siguranță a navelor când sunt ancorate la cheiuri și sunt expuse unor vânturi puternice.
- **gaură de barcă** - orificiu pe fundul bărcii prin care se scurge apa în momentul ridicării ambarcațiunii la grui; se astupă cu un dop de barcă din lemn sau din metal.
- **gaură de pisică** - orificiu prin care se poate intra în gabiér sau în cuibul corbului.
- **gât:**
 - locul curburii brațului ancorei (vezi și diamant);
 - porțiunea superioară a coloanei și a arborelui gabier, care se încheie cu capului tronsonului arborelui respectiv;
 - locul prin care intră curentul unui palanc în macara;
 - capătul dinspre arbore al unui pic, unde se prind coarnele.
 - colțul superior de la arbore, al unei vele aurice.
- ▪ **gât de lebădă** - fiecare din articulațiile de prindere a unui ghiu sau a unei bigi de catarg.
- **geamandură** - corp plutitor ancorat de fundul apei și utilizat fie pentru legarea parâmbelor navelor în porturile unde ancorarea prezintă riscuri, fie ca mijloc de semnalizare a unor obstacole sau pe timp de noapte sau ceață.
 - **geamandură de ancoră** - vezi căpătână.
 - **geamandură de ceață** - corp plutitor remorcat pe timp de ceață la pupa unei nave care navighează în formație, pentru a o face vizibilă navelor apropiate.
- **genunchi:**
 - parte curbată a unei coaste (din osatura navei) în dreptul gurnei;
 - parte bombată a unei vâsle (opacină, babaică);

- porțiune a unei *rame*, între mâner și manșon, care iese în afara bordajului.

- **gheară de ancoră** - parte cu care se continuă brațul *ancorei* și se termină cu o parte în formă de unghi.
- **gheară de drac** - piesă cu două fălci care imobilizează lanțul *ancorei* pentru *brațarea* acestuia; vezi și *braț*.
- **gheară de pisică** - *ancoră* pentru pescuitul obiectelor căzut de la bord, care se compune din *fus* și din mai multe *brațe* în formă de gheare arcuite.
- **ghilă** - butuc drept și neted, întrebuintat la bord pentru a manevra greutățile și pentru a întări elementele care au obturat o spărtură în bordaj.
- **ghiu** - bară fixată cu un capăt de partea inferioară a catargului din pupă și de care este prinsă partea de jos a pânzei trapezoidale, numită *randă*.
- **gig** - ambarcațiune din lemn care are pentru fiecare vâslaș un scaun rulant, un portant (pentru sprijinirea ramei) și un palonier (pentru sprijinul picioarelor) și care servește la învățarea canotajului.
- **girobusolă**- vezi: *busolă giroscopică*.
- **goeletă** – navă cu pânze de mărime mijlocie, cu două până la șase catarge.
- **gondolă** - ambarcațiune lungă, cu fundul plat și cu o singură ramă, pe care conducătorul (*gondolier*) o manevrează stând în picioare la pupă; este folosită în special pe canalele Veneției.
- **grandee** - parâmbă cusută pe marginea unei vele pentru a-i mări rezistența.
- **greement** - ansamblul parâmbelor care servesc la fixarea arborilor, a bompresului, a bastonului de foc, precum și a celor care servesc la susținerea și manevrarea vergilor, a picurilor, a ghiurilor și a pânzelor unei nave.
- **gren** - furtună locală foarte intensă și de scurtă durată.
- **greutate de hartă** - greutate așezată pe hartă care nu permite ca aceasta să fie luată de vânt; poate fi improvizată dintr-o bucată de plumb învelită în pânză de vele mai fină.
- **groapă abisală** (sau **submarină**) - depresiune alungită și adâncă situată pe fundul unui bazin oceanic, paralel cu coasta unui continent sau cu un șir de insule; vezi și *abis*.
- **gruie** - dispozitiv folosit la bordul unei nave pentru ridicarea și lăsarea la apă sau așezarea pe punte a unei bărci, ancore, scări de bord etc.
- **guaiac** - vezi *gaiac*.
- **gurnă** - porțiune din învelișul exterior al unei nave care face legătura între învelișul fundului și cel al bordajelor; este constituită din 1-3 foi de tablă curbată.
- **gutieră** - șir lateral de table ale unei nave, prin care puntea se leagă de învelișul bordajelor (sinonim: *lăcrimară*).

H

↑ 0–9 [A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#) ↓

- **habitaclu** - cutie acoperită cu geam în care se află compasul magnetic de drum, împreună cu magneții compensatori și cu becurile care luminează roza compasului; altă formă: *abitaclu*.
- **halaj** - operație de remorcare a unei ambarcațiuni, executată cu mijloace mecanice, cu oameni sau cu animale care se deplasează de-a lungul uscatului.
- **harmuz** - vezi *armuz*.
- **hidrobuz** - navă de dimensiuni mici destinată transportului de pasageri pe distanțe scurte; poate fi înzestrată cu saloane și bufete și are cabine de locuit numai pentru membrii *echipajului*.
- **hidrofon** - aparat pentru semnalizarea sub apă cu ajutorul sunetelor, format din microfoane acționate electromagnetic.
- **hidroglisor** - ambarcație cu fundul plat, propulsată cu ajutorul unei elice aeriene.
- **hidrografie** - știință care se ocupă cu elaborarea hărților marine.
- **hovercraft** - vezi *aeroglisor*.
- **hublou** - deschidere circulară în bordajul sau în peretele rufului unei nave, prevăzută cu geam gros, care asigură o închidere etanșă.
- **hulă** - mișcare ondulatorie a apei de pe suprafața mărilor, după încetarea unui vânt și care se deosebește de marea agitată prin faptul că valurile nu se sparg.

I

↑ 0–9 [A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#) ↓

- **iaht** (scris și *yacht*):

- navă cu pânze sau cu propulsie mecanică, care dispune de amenajări confortabile pentru un număr mic de pasageri și care este folosită pentru călătorii de agrement;
- ambarcație cu forme fixe, echipată cu arboradă, greement și velatură și folosită pentru competiții sportive (sinonim: *iaht de cursă*).

Iahtul *Imagine*

- **înclinometru** (sau **înclinometru**) - instrument care servește la măsurarea unghiurilor de înclinare a unei nave în raport cu orizontul.

- **indicator de pantă** - instrument care indică înclinarea unei nave față de planul orizontal.

- **inimă**:

- piesa centrală a unui catarg construit din mai multe bucăți de lemn;
- sflață din câneapă sau din alt material vegetal, în jurul căreia se răsucesc șuvițele unei parâme vegetale;
- parâmă vegetală sau metalică în jurul căreia se răucesc vițele unei parâme metalice;
- partea centrală a unei cozi de șoarece.

- **instalație plutitoare** - construcție plutitoare care nu este destinată efectuării de lucrări pe căile navigabile, dar pe care le deservește; exemple: *docuri*, *debarcadere*, *hangare*.

- **instrucțiuni nautice**:

- instrucțiuni de navigație într-o anumită mare, în apropierea unei coaste, canal etc., conținute într-o *carte-pilot*;
- sinonim pentru *carte-pilot*.

- **instrument nautic** - instrument folosit în navigație, de exemplu: *sextantul*, *compasul*, *lochul*.

- **intercept** - arcul de cerc mare sau - pe harta Mercator - segmentul de dreaptă dintre punctul estimat/auxiliar și punctul determinativ al unei *drepte de înălțime*.

- **intrare**:

- porțiunea ascuțită a unei nave la prova;
- deschidere în punte sau suprastructură pentru trecerea oamenilor; vezi și *tambuchi*.

- **intruziune** - pătrundere a apei marine în apele dulci din vecinătatea litoralului sau din râurile afluate.

- **iolă** - ambarcație cu o velă, utilizată mai ales în sport, condusă de o singură persoană, care acționează cu o mână asupra cârmei și cu cealaltă asupra velei prin intermediul unei frânghii.

- **Invincibila Armada** – nume dat flotei spaniole trimise în 1588 împotriva Angliei.

- **izobată** - vezi *curbă batimetrică*.

Î

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **înălțimea valurilor** - diferența între nivelurile suprafeței mării corespunzătoare unei creste și, respectiv, văi ale valurilor succesive.

- **încărcătură** - ceea ce se încarcă într-un vapor pentru a fi transportat.

- **înclinometru** - vezi *inclinometru*.

- **îndocare** - operație de ridicare a unei nave pe un doc plutitor sau de introducere a acesteia într-un bazin de carenaj (doc uscat) în vederea executării unor lucrări de reparații sau de întreținere a carenei.

- **înfășare** - operație prin care se aplică, prin înfășurare în elice, o pânză cătrănită peste o parâmă de cânepă cu scopul de a o proteja.
- **înfășătură** - fâșia din pânză de vele cu care se înfașă o parâmă.
- **înfășurare**:
 - așezarea unei vele pătrate pe vergă sau a unei vele aurice pe ghiu în cute și legarea cu sacheții de înfășurare, eventual, cu baierele de înfășurare;
 - acoperirea unei parâme sau a unei matiseli cu volte de merlin, lusin, ață de vele, sârmă;
 - acoperire a unui inel, mâner de cange etc. cu o împletitură de parâmă;
 - strângere a unui pavilion în cute și încingerea acestuia cu școta saulei, astfel încât pavilionul să se desfacă la tragerea saulei;
 - strângerea tendei sub formă de sul pe tendarul central atunci când se strâng tenzile.
- **întăritură**:
 - șipcă din lemn așezată de-a lungul unei vergi sau școndru crăpat;
 - îngroșarea tablei bordajului prova în cazul navigației printre ghețuri;
 - fâșie din pânză de vele cusute pe o velă, pe o tendă sau în alte locuri de mare solicitare;
 - apărătoare din pânză de vele cusută peste o grandee de sârmă; sinonim: învelitoare.
- **întinsură**:
 - fund mic format din depuneri în prelungirea malului;
 - despre vele vezi: marginie de întinsură;
 - distanța între colțurile de școtă le unei vele pătrate sau între colțul de mură și cel de școtă ale unei vele latine sau aurice;
 - săgeata curburii marginii de întinsură.
- **înergare** - operație prin care se fixează o velă de o vergă și care constă în trecerea unei saule prin ochetii metalici fixați pe marginea veleii și înfășurarea saulei pe o vergă.

J

↑ 0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **J** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația: "Am incendiu la bord și am încărcătură de mărfuri periculoase. Țineți la distanță mare de mine"
- **joncă** - velier din lemn, rudimentar și de dimensiuni mici, folosit la transportul de mărfuri între insulele din vestul Oceanului Pacific.
- **jurnal de bord** - registru în care sunt înscrise evenimentele produse la bordul unei nave, cum ar fi: navigația, încărcarea și descărcarea mărfurilor, imbarcarea și debarcarea echipajului și a pasagerilor, datele meteorologice și datele oceanografice.

K

↑ 0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **K** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația: "Doresc să comunic cu dvs."
- **kayar** (în engleză coir) - denumire indiană a fibrei de cocos din care se confecționează parâme.
- **Kelvin, val ~** - tip de valuri provocate de o navă în mișcare și în a cărui formă intervine și forța Coriolis.
- **ketch** - tip de ambarcațiune de greement cu vele aurice; se deosebește de iolă prin faptul că arborile pupa este mai înalt și se află în prova timonei.
- **Kitchen, cârmă ~** - cârmă la care pana este înlocuită cu două cupe orientabile ce asigură efect de guvernare foarte puternic, permițând și mersul înapoi.

- **knarr** - navă de comerț vikingă din secolele al IX-lea, al X-lea.

L

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **lăcrimară** - vezi: *gutieră*.
- **legare în barbă** - ancorare cu două ancore ale căror lanțuri sunt paralele.
- **legare la schelă** -oprire într-un port a unei corăbii, fixând-o cu parâme de stâlpii cheiului.
- **lest** - vezi: *balast*.
- **liburnă** – navă romană ușoară și rapidă de luptă.
- **limb** - navă folosită la *limbare*.
- **limbare** - transportare a unei încărcături cu o navă fluvială până la o navă maritimă.
- **linie**:

- rută parcursă în mod regulat de navele unei anumite *companii de navigație*; vezi și: vas de linie, navă de linie, crucișător de linie.
- denumire învechită pentru ecuator.

- **linie de bază** - conturul celui mai mare reflux de-a lungul țărmlui sau, după caz, linia care unește punctele cele mai avansate ale țărmlui, inclusiv ale țărmlui dinspre larg al insulelor, ale locurilor de acostare, amenajărilor hidrotehnice și ale altor instalații portuare permanente.
- **linie de front** - formație în care mai multe nave se deplasează pe drumuri paralele, relevându-se reciproc la *travers*.
- **linie de încărcare** - linie care marchează intersecția bordajelor unei nave încărcate cu planul de plutire.
- **linie de plutire** - linie obținută prin intersecția suprafeței exterioare a corpului unei nave cu planul orizontal al suprafeței libere a apei.
- **loch** - instrument care măsoară distanțele parcuse de navă și viteza acesteia.
- **lom** - rangă servind la manevrarea lanțului ancorei sau altor greutăți.
- **longitudinală** - element de rezistență (nervură) folosit pentru întărirea tablelor învelișului unei nave și contituit dintr-un profil metalic aplicat în sens longitudinal.
- **lotcă** - ambarcațiune din lemn, îngustă, folosită de pescari și prevăzută cu rame, având prora și pupa ascuțite și ridicate.
- **loxodromă** - curbă pe suprafața Pământului care taie toate meridianele sub același unghi.
- **luntre** - ambarcațiune din lemn sau din metal, cu fundul lat, având prora și pupa înclinate; este prevăzută cu rame și se folosește pe ape fără valuri mari.

Lotcă de pescuit

M

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **M** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația: "Nava mea este stopată și sunt în derivă."
- **macara** - scripete prevăzut cu o căpățână de metal în care se rotesc, în jurul unei osii, roți din *tec*, *gaiac*, bronz sau oțel ce poartă denumirea de *raiuri*, fiind prevăzute cu un șanț; este susținut de un *zbir* care se termină cu un *ochi cu rodanță*, o cheie sau un cârlig.
 - **macara alunecătoare** - dispozitiv compus dintr-o macara simplă prin care trece un curent având un capăt fixat în afara macaralei.
 - **macara de bord** - macara montată la bordul unor nave în locul bigilor, având o capacitate de ridicare mai mare și o rază variabilă de acțiune care îi permite să așeze sarcina în orice punct al gurii de magazie.
 - **macara la macara** - poziție a unui palanc care a fost *virat* la maximum, astfel încât cele două macarale aproape că se ating una de alta.

- **macara plutitoare** - instalație de ridicare (*bigă, grui, capră*), eventual autopropulsată, montată pe un pont și folosită la manevrarea greutăților mari.
- **manevră:**
 - parâmbă folosită pentru fixarea unui arbore ori a unui bompres sau pentru susținerea și manevrarea unei vergi, a unui pic sau a unei pânză.
 - ansamblu de operații pentru acostarea, ancorarea, plecarea de la chei etc. a unei nave;
 - pregătire tactică a unei flote, în condiții asemănătoare cu cele de război.
- **marcă de navigație** - geamandură, căpătână, școndru, șvemer sau baliză care constituie un reper de navigație.
- **marcă de pescaj** - vezi scară de pescaj.
- **marcă de port** - semn făcut pe partidele de marfă pentru a indica portul de destinație.
- **mare de vânt** - valurile aflate direct sub acțiunea vântului, observate în zona de generare; sinonim: *valuri de vânt*.
- **maree** - mișcare oscilatorie zilnică și alternativă (de înaintare sau de retragere de la țarm) a apelor mărilor și oceanelor, datorită atracției Lunii și a Soarelui.
 - **maree atmosferică** - vezi *maree barometrică*.
 - **maree barometrică** - variație zilnică a presiunii atmosferice, la tropice fiind aproximativ sinusoidală și a cărei alterare indică apropierea unui ciclon; altă denumire: *maree atmosferică*.
 - **maree neagră** - strat de petrol care plutește pe suprafața apei și poluează plajele, ca urmare a accidentării vaselor petroliere.
- **maregraf** - aparat pentru măsurarea și înregistrarea nivelului mării, mai ales în zonele cu maree.
- **mare totală** - efectul combinat al celor două sisteme de valuri: *maree de vânt* și hula.
- **marinar:**
 - persoană cu pregătire de specialitate care face serviciul în marina militară; sinonim: *matelot*;
 - persoană care și-a însușit calificarea necesară executării serviciului la bordul navelor marinei comerciale, posedă carnet de *marinar* și este înscris în registrele unei căpitanii de port.
- **marină** - totalitatea mijloacelor de navigație ale unei țări, împreună cu instituțiile aferente.
- **marină militară** - vezi *forțe maritime militare*.
- **martingală** - bară așezată sub bompres și care servește la întinderea parâmelor de fixare a bompresului.
- **matelot** - persoană care servește pe bordul unei nave în grupul celor însărcinați cu manevra și cu serviciul la punte; sinonim: *matroz*.
- **matisire** - operație prin care se formează un ochi la capătul unei parâme sau prin care două frânghii sau cabluri sunt împreunate prin împletirea șuvițelor sau toroanelor acestora.
- **matroz** - vezi *matelot*.
- **mână peste mână** - mod de a vira o parâmbă, omul stând nemișcat și apucând parâmba alternativ cu cele două mâini.
- **merlin** - parâmbă subțire întrebuințată la la înfășurări și la patronări.
 - **merlin de sârmă** - fir maleabil de oțel folosită la patronarea parâmelor de metal.
- **milă marină** - unitate de măsură pentru lungime, egală cu 1.852m.
- **mineralier** - cargou special pentru transportul minereurilor.
- **mișcare adevărată** - mișcare a unei nave în raport cu globul terestru.
- **model:**
 - reproducere, la o anumită scară, a operei vii a unei nave pentru a studia formele carenei în bazinul de carene;
 - reproducere, la o anumită scară, a unei nave în toate detaliile, servind ca obiect de muzeu.
- **modernizarea și reutilare** (a unei nave) - tip de reparație a unei nave (care de obicei se execută concomitent cu reparația curentă sau cu reparația capitală) care are ca scop prevenirea uzurii morale, luându-se măsuri de perfecționare tehnică.

- **monitor** - navă fluvială de luptă, de tonaj mic, care sprijină cu foc trupele de uscat.
- **monoxilă** - barcă realizată prin scobirea unui trunchi de copac, folosită încă din mezolitic.
- **montant** - element de rezistență (nervură) folosit pentru rigidizarea și legarea tablelor învelișului unei nave.
- **motonavă** - navă la care sistemul de propulsie este acționat de unul sau mai multe motoare cu ardere internă.
- **mură** - manevră care trage sau leagă colțul de mură al velelor inferioare.
- **mus** - elev marinar.
- **mustață**:

- manevră fixă care pornește de la vârful bompresului, trece pe la extremitățile antenei și se termină la bord;
- val în provă provocat de înaintarea navei.

- **mușama** - prelată din pânză groasă, cu care se acoperă bocaporții gurilor de magazie.
- **mușcare**:

- (despre ancoră) prindere cu gheara de fundul apei;
- suprapunerea velelor unei parâme la babă;
- blocarea temporară a unui palanc, trecând trăgătorul pe sub un fir tensionat al curentului.

N

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **nară** - piesă amplasată în bordaj și prevăzută cu un orificiu prin care trece lanțul ancorei.
- **naufragiu** - accident al unei nave, care poate provoca fie scufundarea, fie incapacitatea de a continua drumul; vezi și avarie totală.
- **navă**:
 - vehicul construit, amenajat și echipat pentru a pluti și a se deplasa pe apă sau sub apă., în scopul efectuării transporturilor de mărfuri și pasageri, în scopuri militare, pentru lucrări hidrografice, pescuit etc.;
 - (în sensul regulilor de drum) orice plutitor autopropulsat sau remorcat;
 - persoană juridică responsabilă *in rem* pentru greșelile comandantului sau echipajului și care poate fi condamnată de un tribunal maritim.
- ▪ **navă amagnetică**:
 - navă construită în special din materiale amagnetice (lemn, metale amagnetice, mase plastice) și destinate măsurării elementelor câmpului magnetic terestru;
 - navă folosită pentru dragarea minelor magnetice.
- ▪ **navă-amiral**:
 - navă la bordul căreia se află un amiral;
 - vezi: navă-comandant;
 - cea mai mare navă a flotei sau a unei companii de navigație.
- ▪ **navă ardentă** - navă cu vele care are tendința de a veni în vânt, în care caz centrul de rezistență laterală a apei la înaintare a navei se află înaintea centrului de velatură.

- **navă civilă** - navă aflată în dotarea societăților de transport pe apă, a unităților de construcții hidrotehnice, de pescuit, turism, agrement și care își desfășoară activitatea în cadrul economiei naționale.
 - **navă de linie** - navă de război puternică de mari dimensiuni și protejată prin *cuirasă* (sinonim: *cuirasat*).
 - **navă de luptă** - navă care aparține forțelor maritime militare și este aptă să execute o misiune de luptă (vezi și *bastiment*); alte denumiri: *navă militară*, *navă de război*.
 - **navă de pasageri** - navă destinată transportului de călători, colete și scrisori, în general orice altă navă care transportă mai mult de 12 călători.
 - **navă depoluatoare** - navă concepută și echipată pentru combaterea poluării; are atașată o benă pentru preluarea macrodeșeurilor, posedă instalații de recuperare a hidrocarburilor, de evacuare a apelor depoluate și aparate pentru răspândirea dispersanților.
 - **navă de război** - vezi *navă de luptă*.
 - **navă de stins incendii** - utilaj destinat intervențiilor pentru stingerea incendiilor pe apă și în porturi.
 - **navă dragoare** - vezi: *dragor*.
 - **navă fluvială** - navă mai mică (pescaj mai mic, fundul plat), construită special pentru navigația pe fluvii, râuri, lacuri, canale.
 - **navă maritimă** - navă de mari dimensiuni, construită special pentru a fi capabilă să navigheze pe mări și oceane.
 - **navă militară** - vezi *navă de luptă*.
 - **navă pe pernă de aer** - vezi *aeroglisor*.
-
- **navă portcontainer** - navă destinată transportului de mărfuri ambalate în containere (lăzi paralelipipedice confecționate din metal, care au dimensiuni standardizate).
 - **navă-tanc** - navă cisternă care transportă mărfuri lichide, de regula produse petroliere, gaze lichefiate, ulei etc.; vezi și *tanc petrolier*.
-
- Navă portcontainer lângă Constanța
- **navigație** - știința și tehnica de a conduce o navă, de a stabili drumul pe care trebui să-l parcurgă și poziția acesteia.
 - **naviplan** - vezi *aeroglisor*.
 - **navlosire** - vezi: *afretare*.
 - **nod (legătură):**
 - legătură realizată cu o parâmbă sau mai multe, pentru împreunare sau legare de un școndru, cârlig, inel etc.;
 - lucrare de *matelotaj* efectuată în diverse scopuri.
 - porțiune între două *noduri* ale *saulei lochului*, care teoretic are lungimea de 15,43 m, dar, deoarece bara lochului este antrenată de apă, aceasta are valoarea 14,62 m.
- **nod alunecător** - *nod*) ce servește la prinderea unui obiect căzut peste bord.
 - **nod de ancoră** - *nod*) ce servește la prinderea unui cablu de *ancoră*.
 - **nod (unitate)** - unitate de măsură pentru viteză, egală cu o milă marină pe oră adică 0,51444 m/s.
 - **normă de încărcare/descărcare** - cantitatea de *marfă* care poate fi încărcată sau descărcată pe o navă întregă sau la o gură de *hambar* într-o unitate de timp.
 - **nostróm**, - șef de echipaj al unei nave comerciale, care răspunde de întreținerea navei, a utilajului, a inventarului; vezi și *boțman*.
 - **notă de greutate** - document întocmit (de regulă la vămi sau la bursele de mărfuri) de cantaragii în porturi, gări, depozite etc., după cântărire, în care se indică greutatea fiecărei *partide de marfă*.
 - **număr internațional al farului** - combinație compusă dintr-o literă și câteva cifre, atribuită fiecărui far, în conformitate cu o rezoluție a Organizației hidrografice internaționale.
 - **număr tactic** - număr atribuit fiecărei nave dintr-o formație, în ordine naturală, nava-comandant având cifra 1.
 - **nume** - denumirea navei înscrisă pe un tablou la pupa, indicându-se și portul de înmatriculare.
 - **numire** - semnal format din mai multe pavilioane și repartizat fiecărei nave pentru a putea fi identificată, primele două pavilioane fiind rezervate denumirii țării.

O

↑ o-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **O** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația: "Om la apă".
- **obiect de armament** - obiect mărunț aflat la bordul unei nave sau al unei ambarcațiuni ca: *ghiordele*, *furcheți*, cuie de *strapazan* etc.
- **OBO** - (din engleză: "Oil-Bulk-Ore") navă care poate fi folosită ca *petrolier*, *vrachier* și *mineralier*.
- **obosire** - proces prin care o navă este supusă, pe *mare rea*, unor solicitări puternice, care tind să deformeze *osatura* și *bordajul*.
- **obraz** - porțiune a *bordajului* aflată deasupra *liniei de plutire*, în locul în care bordajul lateral se curbează spre *etravă*.
- **oceanografie** - disciplină care se ocupă cu studierea dimensiunilor și adâncimilor oceanelor și mărilor, a reliefului fundului, a compoziției și temperaturii apei la suprafață și în adâncime a florei și faunei maritime, precum și a altor fenomene.
- **oceanografie nautică** - ramură a oceanografiei generale, care studiază fenomenele de mișcare a apelor din oceane și mări, produse de vânt și de atracția Lunii și a Soarelui (valuri, maree, curenți, adâncimi) și alte date necesare navigației pe mări și oceane.
- **oceanologie** - ansamblu de discipline care cercetează oceanele și mările lumii (oceanografia, fizica mării, geologia mării, biologia mării, chimia mării etc.).
- **oceanul planetar** - masa lichidă a Terrei, care împarte uscatul în continente și insule separate și care cuprinde oceanele: Pacific, Atlantic, Indian și Arctic.
- **opacină** - vezi *babaică*.
- **operă moartă** - partea navei care se află deasupra liniei de plutire.
- **operă vie** - vezi *carenă*.
- **orientare**:
 - determinarea poziției unui obiect în raport cu punctele cardinale sau cu alte repere cum ar fi aștrii sau cu ajutorul busolei, ceasului;
 - determinarea drumului pe care trebuie să îl urmeze o navă pentru a ajunge la destinație.
- **ortodromă** - arc din cercul mare care trece prin două puncte de pe suprafața Pământului și care reprezintă drumul cel mai scurt dintre acele puncte.
- **otmét** - vezi *anafor*.

P

↑ o-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

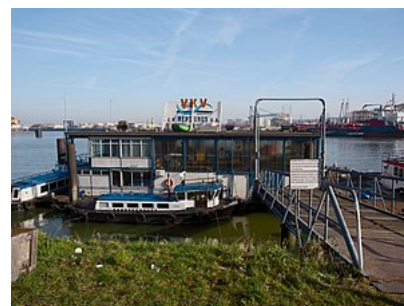
- **pachebot** - navă comercială amenajată pentru a transporta călători, colete poștale și o cantitate mică de mărfuri (sinonim: *navă de pasageri*; vezi și *transatlantic*).
- **padelă** - vâslă de formă specială, cu o singură pală (folosită la *canoe*) sau cu două pale (folosită la *caiac*).
- **pagăie** - vâslă scurtă cu o singură pală, care se ține cu ambele mâini, folosită pe ambarcațiile sportive.
- **paiet de ghiulea** - *paiet* gros, aflat pe punte, pe care se așezau *ghiulele*.
- **paiol**:
 - căptușeală din lemn pe fundul *hambarului*;
 - rând de butoaie sau *baloturi* în *hambar*; sinonim: *paniol*.
- **palanc** - dispozitiv compus din două *macarale* prin care trece o parâmbă denumită *curent*, având unul din capete liber (*trăgător*), iar celălalt fixat la o macară (*capăt fix* sau *stătător*) și care servește la ridicarea de greutăți sau la întinderea parâmelor.
 - **palanc avantajos** - *palanc* având *macaraua* din care iese *curentul* prinsă la greutatea de *manevră*.
 - **palanc de abatere** - vezi *abatere în carenă*.
 - **palanc de distanțare** - vezi *american*.
 - **palanc dezavantajos** - *palanc* cu greutatea de ridicat prinsă la macaraua din care nu iese trăgătorul.

- **palanc dublu** - *palanc* format din două macarale duble.
- **palanc lung** - *palanc* cu una sau cu două *viori*.
- **pană:**
 - poziție în care se află o navă cu vele care are vânt din față și nu poate înainta;
 - parte a cârmei unei nave, care poate fi rotită în jurul unui ax vertical și asupra căreia se exercită presiunea apei când se schimbă direcția de mișcare a navei.
- **paniol** - vezi *paiol*.
- **parabuclă:**
 - parâmă folosită pentru ridicarea unui școndru pe punte;
 - parâmă care servește la manevrarea butoaielor de pe punte, prin rostogolire.
- **parapet** - prelungire a bordurilor unei nave, deasupra punții superioare, având rolul de a proteja oamenii, instalațiile și obiectele de pe punte contra valurilor.
- **parâmă** - cablu textil sau metalic folosit la bordul unei nave.
- **pasarelă:**
 - punte mobilă care face legătura dintre chei și bordul unei nave ancorate;
 - platformă de pe puntea superioară, unde își face serviciul ofițerul de cart sau timonierul.
- **patarațină** - parâmă folosită la fixarea (de borduri și spre pupă) a arborilor unei nave cu vele.
- **patronare** - înfășurare cu ață de velă sau cu merlin a capătului unei parâme, pentru a evita despletirea, destrămarea sau uzarea.
- **pavilion:**
 - drapel arborat de unele autorități portuare pe fațada sediului lor;
 - drapel sau steguleț, de forme și de culori diferite, arborat la pupa sau pe catargul unei nave pentru a-i indica apartenența la un anumit stat sau care este folosit pentru anumite semnalizări pe mare.
- **pavoaz** - ansamblu de pavilioane sau de lumini (în cursul noptii) pe care le arborează o navă cu ocazia unor sarbători.
- **pătratul unei ancore** - partea de sus a fusului unei ancore (în special la ancorele amiralitate), care are un orificiu pătrat, prin care trece o traversă.
- **perioadă a valurilor** - intervalul de timp necesar ca două creste succesive ale valurilor să treacă printr-un punct fix.
- **pernopter** - vezi *aeroglisor*.
- **pestelcă** - bucată de pânză triunghiulară prinsă cu o latură de vergă și care servește la păstrarea la adăpost a burții velei când aceasta este strânsă.
- **pic:**
 - vergă așezată oblic pe catargul de la pupă, pe care se leagă partea de sus a unei pânze;
 - compartiment etanș la extremitatea dinspre proră sau dinspre pupă a unei nave.
- **pilot automat** - dispozitiv controlat electronic care comandă direcția ambarcațiunii către un punct sau o direcție geografică, definite pe hartă, folosind sistemul GPS; sinonim: *autopilot*.
- **pirat** – (sau *corsar*) persoană care străbate mările pentru a răpi nave, echipaje, pasageri, pentru a jefui bunuri ale acestora, încărcătura aflată la bord.
- **piraterie** – faptă prin care membrii echipajului unui vas, prin amenințări și violență, răpesc un alt vas ori bunurile sau persoanele aflate la bordul lui.

Parâme la bordul unei nave

- **pistol-portbandulă** - pistol cu țevă lungă care aruncă o bandulă purtătoare a unei parâme pentru salvarea naufragaților sau o parâmă de remorcă.
- **plasă de semnalizare** - plasă prevăzută cu gemanduri de semnalizare și care declanșează un sistem de alarmă când este atinsă de un submarin.
- **plisă** - lemn pus de-a curmezișul unei ape curgătoare, pe care se așază butucii când se construiește o plută.
- **plută**:
 - ambarcațiune ușoară, plutitoare, uneori prevăzută cu flotoare, construită din trunchiuri de copac prinse împreună și destinată transportului trunchiurilor pe ape curgătoare.
 - platformă de lemn plutitoare, folosită pentru salvare pe apă.
- **plută-far** - plută mare, cu o baliză din panouri și o instalație de semnale de ceață, servind pentru orientare.
- **plutitor** - construcție care plutește, prevăzută cu un echipament cu ajutorul căruia poate îndeplini unele servicii de semnalizare sau de transport.
- **pod plutitor** - vezi bac.
- **pod transbordor** - platformă suspendată, prin cabluri, servind la trecerea peste un curs de apă.
- **pompă de santină** - pompă pentru evacuarea apei din santină.
- **port** - ansamblu de clădiri, instalații, cheuri, șosele, căi ferate, bazine, diguri, spargevaluri de pe malul unei ape, destinate staționării, încărcării-descărcării, aprovizionării sau reparării navelor.
- **portavion** – navă militară de mare tonaj, înzestrată cu o punte pentru decolarea și apunțarea avioanelor de luptă.
- **portolan** - vezi carte-pilot.
- **portulan** – hartă de navigație utilizată în Evul Mediu.
- **priză** - navă militară sau comercială capturată de la inamic.
- **protecție catodică** - protecție a corpului navei împotriva formării unei pile electrice între corpul de oțel al acesteia și elicea de bronz (apa având rol de electrolit), prin aplicarea unor plăci de zinc pe carenă.
- **punct, a face ~ul** - a determina poziția navei.
- **punere pe uscat** - vezi: eșuare.
- **punte de comunicație** - pod suspendat sau mobil care leagă vasele de chei
- **punte de navă** - planșeu orizontal, care închide corpul unei nave la partea superioară sau care compartimentează nava pe nivele.
- **pupă** - partea posterioară a unui vapor/navă; termen opus prorei.
- **putere maritimă** - stat care posedă o flotă puternică.

Portul Rotterdam

Q

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **Q** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația: "*Nava mea este sănătoasă și cer liberă practică*".
- **Q, navă ~** - denumire codificată a navelor-capcană din Primul Război Mondial.

R

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **racon** - gemandură înzestrată cu receptor acordat pe frecvența radiolocatorului de bord și emițător de răspuns la semnalul radiolocatorului.
- **radar** - aparat care emite electromagnetice și apoi le recepționează, localizând astfel repere care permit navigatorilor să evite abordaje, să se deplaseze pe timp de ceață sau de noapte sau să se orienteze în apropierea coastelor.
- **radă** - zonă de apă din vecinătatea unei coaste, cu sistem de apărare naturală sau artificială, servind la adăpostirea navelor într-un port împotriva vânturilor, valurilor sau curenților.

- **radiogoniometru** - aparat de radiorecepție care permite determinarea poziției unei nave prin detectarea semnalelor radioelectrice de la un *radiofar*.
- **radiogoniometru de ghidaj** - *radiogoniometru* care dirijează o navă pe un anumit *drum* atunci când acesta trece prin anumite pasaje, fiind echipat cu indicatoare optice și acustice care indică dacă nava se abate de la traiectorie.
- **ramă:**
 - *vâslă* manevrată pe o singură parte și folosită la propulsarea unor ambarcațiuni; se compune din: *pană*, braț, *manșon*, mâner;
 - vâslă destinată să *guverneze* unele ambarcațiuni (sinonim: *ramă-cârmă*).
- **ranfluare** - operație de readucere la suprafață și de punere în stare de plutire a unei nave scufundate.
- **redan** - suprafață proeminentă, în formă de treaptă, pe *carena* unei ambarcațiuni (ori al flotoarelor acestuia), care asigură alunecarea acestora pe apă cu o rezistență redusă la înaintare.
- **refarisire** - recuperarea părții utilizabile a unui *caric* avariat.
- **reflectoscop** - aparat cu ajutorul căruia ecranul radiolocatorului este proiectat pe harta marină.
- **refracție a valurilor** - schimbarea a direcției valurilor din larg în momentul atingerii coastei, fenomen care influențează operațiile de *debarcare*.
- **refracție costieră** - vezi *efectul uscatului*.
- **regimul unui fluviu** - ansamblul fenomenelor care caracterizează stările unui fluviu: variația nivelului apei, debitului, pantei, vitezei, curentului etc.
- **registru de bord** - jurnal de bord pe o navă.
- **registru de scară** - registru păstrat la scara sau *schela* navei, în care se înscriu toate persoanele ce sosesc și pleacă de la bord.
- **registru navelor** - instituție de stat sau particulară organizată în scopul stabilirii normelor tehnice de construcție, de recepție și de exploatare a navelor comerciale.
- **regiune batială** - porțiune din mare sau din ocean care corespunde cu taluzul continental, aproximativ între 2 000 și 2800 m.
- **Regulament internațional pentru prevenirea abordajului pe mare** - document nautic care stabilește în detaliu atât reguli de navigație pe timp de zi și de noapte, pe vreme cu vizibilitate redusă, cât și reguli de evitare a lovirii între navele care se întâlnesc sau care se depășesc.
- **reparație accidentală** (a unei nave) - *reparație* care se efectuează în cazul avarierii unor elemente din ansamblul navei, când se execută numai restaurarea acestor elemente.
- **reparație a unei nave** - ansamblu de măsuri organizatorice și tehnologice menite să preîntâmpine scoaterea prematură din funcțiune a unei nave și care poate fi:
 - **reparație neplanificată** - una din tipurile de reparație: *reparație accidentală* sau *modernizarea și reutilizarea*.
 - **reparație planificată** - una din tipurile de reparație: *revizia tehnică*, *reparația curentă*, *reparația capitală*.
- **reparație capitală** - ansamblul lucrărilor de reparații necesare refacerii capacității unei nave, efectuate atunci când uzura se apropie de limita admisă și după un anumit număr de *revizii tehnice* și *reparații curente*.
- **repetitor** - aparat care reia, prin comandă de la distanță, indicațiile unui instrument nautic (cum ar fi *compasul giroscopic*, *lochul*).
- **reținerea navei** - staționarea navei într-un port peste timpul prevăzut de normele de încărcare/descărcare, când se percepe un tarif mai mare decât *contrastaliile*, numite *cheltuieli de reținere*.
- **ring** - cerc de metal pentru acostarea navelor, fixat de bulonul de pe peretele cheiului.
- **ruliu** - vezi *balans*.

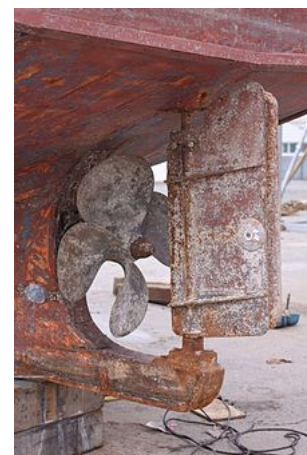
S

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **S** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația "*Am mașinile înapoi*".
- **sabord** - deschidere în bordajul navei pentru încărcarea sau pentru ieșirea tunurilor.
- **sabordare** - scufundarea navei proprii pentru a nu fi cucerită de inamic.
- **sac:**

- prima parte a cursei unei torpile, când aceasta coboară sub adâncimea reglată;
- unealtă de pescuit;
- partea cilindrică cu care se termină traulul, servind la reținerea peștelui.

- **sac de marinar** - sac din pânză de vele, în care marinarii își păstrează efectele (vezi și sacul marinarului).
- **sac de transbordare** - sac din pânză de care se prinde un călător, fiind folosit la transbordare.
- **sachet** - capăt de parâmbă sau tresă, folosit în diverse scopuri: înfășurarea sau învergarea unei vele, legarea unei tende de strajă etc.
- **sacolevă** - navă de cabotaj din Levant, cu vele pătrate pe arborele mare și cu vele aurice sau latine la ceilalți arbori.
- **sacul marinarului** - despăgubire acordată marinarilor care și-au pierdut obiectele personale într-un naufragiu (vezi și sac de marinar).
- **safran** - parte a cârmei unei nave care poate fi rotită parțial în jurul axei cârmei pentru efectuarea virajelor.
- **saic** - velier de cabotaj, folosit în Levant.
- **salmastru** - (despre ape, lacuri, lagune) cu salinitate între salinitatea apelor dulci și a celor marine, puțin sărat.
- **santină** - spațiul dintre bordajul gurnei și tabla marginală (la navele cu fund dublu) sau dintre fund și paiol (le cele cu fund simplu) și în care se colectează apa de la scurgeri, infiltrații și care se evacuează cu pompele de santină.
- **sarcină de blocare** - tensiunea maximă a unei parâme la ieșirea de pe tambur, după ce aceasta a încetat să se mai rotească în direcția de virare, motorul aflându-se la cuplul maxim, iar parâmba fiind înfășurată într-un singur strat.
- **sart** - manevră fixă ce susține catargul în borduri.
 - **sart de carenaj** - sart suplimentarea folosit la abaterea în carenă.
 - **sart de coș** - sart care ține coșul în borduri.
 - **sart în romb** - vezi romb.
 - **sart orfan** - sart fără pereche.
- **săgeată** - arboret de dimensiuni mai mici, instalat pe unele nave cu faruri scurte.
- **scafandru**:
 - marinar specializat în executarea lucrărilor (de durată) sub apă, cu ajutorul unor aparate speciale;
 - costum de scafandru;

Un safran montat în crapodină

- **scafandru autonom** - scafandru prevăzut cu butelii de oxigen purtate pe spate și cu labe de cauciuc pentru a ușura deplasarea în apă.
- **scafandru de luptă** - scafandru autonom care execută misiuni de cercetare, distrugeri de obstrucțiuni, de nave, de mine etc.
- **scafandru de mare adâncime** - aparat constituit dintr-o carcasă din oțel închisă la partea superioară cu un capac, picioare articulate și brațe terminate cu clești manevrabili din interior, cu care se poate lucra până la mari adâncimi.
- **scafandru greu** - scafandru echipat cu un costum metalic foarte rezistent, capabil să lucreze la adâncime mare.
- **scală de calibrare** - document întocmit de șantierul de construcție a petrolierelor, în care se specifică volumul de apă dulce din fiecare tanc, umplut până la înălțimea de 6", cu ajutorul căruia se calculează greutatea produsului din tanc.
- **schif** - ambarcațiune sportivă lungă și îngustă, descoperită pe porțiunea ocupată de vâslași și echipată cu rame (vâsle) lungi, ușoare, cu pală curbată, fixate în suportii (tacheți) și cu scaune mobile.
- **scondru** - prăjină sau bară utilizată în diverse scopuri, de exemplu menținerea unei nave acostate la o anumită distanță de țârm.
- **semnal**:
 - mesaj transmis prin mijloace acustice, optice, radiotelegrafice, radiotelefonice;
 - baliză care indică anumite aliniamente, apropierea de un cot etc.

- **semnal acustic** (sau **fonic**) - *semnal* transmis cu fluierul, sirena sau cornul de ceață.
- **semnal cu eclipsa** (cu **felinarul Morse** sau **cu proiectorul**) - semnal optic transmis cu ajutorul alfabetului Morse.
- **semnal cu felinare colorate** - *semnal* cu diferite semnificații în Regulile de drum, în codurile locale etc.
- **serviciu maritim** - instituție care are drept sarcină buna funcționare a navigației pe litoral.
- **sextant** - instrument optic format dintr-un arc gradat egal cu o șesime de cerc, prevăzut cu două oglinzi și cu o lunetă mică, care se întrebuintează la măsurarea distanței unghiulare dintre două puncte.
- **sfânt**:
 - (la navele din lemn) prima *coastă* după *etravă*;
 - piesă din lemn pentru susținerea bompresului.
- **sferă de compensare** - *sferă* din fier moale, folosită pentru compensarea deviației cuadrantale a compasului.
- **sfilață** - mai multe fire de fibră vegetală răsucite la un loc, din care se confecționează parâmele.
 - **sfilață de identificare** - *sfilață* colorată după care se determină natura și calitatea unei parâme vegetale.
- **sondă**:
 - instrument nautic care măsoară adâncimea apei;
 - tijă gradată în decimetri sau picioare și marcată prin benzi de culori diferite;
 - adâncime înscrisă pe o hartă marină;
 - tijă gradată pentru măsurarea adâncimii lichidului din *tancuri*.
- **sotto palanco** - clauză de livrare a mărfii, care trebuie predată în bătaia bigilor navei, operație care se efectuează de către *navlositor* sau de încărcător.
- **spardec** - (pe navele militare) punte mică la suprastructura pupa.
- **spațiu de evitare** - spațiu necesar unei nave pentru a *evita* pe ancoră.
- **spring** - parâmbă de legare sau de manevrare dată din bordul unei nave, oblic față de axa sa longitudinală la o baba, sau alt mijloc de *amarare* de pe chei.
- **stalii** - timp acordat *navlositorului* de către armator pentru încărcarea/descărcarea navei.
- **steag de provă** - steagul național al unui stat, ridicat la prova unei nave militare.
- **strapazan** - *vezi* ujbă.
- **submarin** – navă care poate naviga atât la suprafață, cât și sub suprafața liberă a mărilor și oceanelor, destinată unor scopuri de cercetare sau militare.
 - **submarin de salvare** - vehicul submarin destinat salvării echipajelor de pe submarinele naufriate.
- **subtraversare** - încolăcire a traversei ancorei de către lanțul acesteia.
- **sugere** - apropierea, ca urmare a depresiunii apei, a două nave care se deplasează la o distanță reciprocă mică, putându-se produce coliziunea navelor (*vezi* și *afundare*).
- **supercargo**:
 - delegat al marinei militare pe o navă comercială care face parte dintr-un convoi;
 - (sens învechit) persoană ambarcată pe o navă comercială ca reprezentant al comerciantului care a încărcat marfa la bord.

S

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **șa**:

- piesă cu care se prinde un *gât de lebădă* pe catarg;
- *ferță* ce dublează *tenda* la mijloc, în locul în care freacă pe *strajă*;

- partea cea mai joasă a crestei unui *banc*;
- scaun ridicat cu un *palanc* de capăt de *vergă* și adus în interiorul bordului cu ajutorul unui *palanc de strai*, care servește la ambarcarea pe vreme nefavorabilă.

- **șantier naval** - unitate industrială unde se construiesc și se repară mijloace de navigație.
- **școndru** - vezi *scondru*.
- **școtă**:

- funie legată de colțul de jos al pânzei unei nave și care se strânge sau se lasă mai liberă după viteza de deplasare;
- *manevră* curentă care trage *ghiul* în borduri.

Șantierul naval din Constanța

- **șef** - titlu ce se acordă cel mai vechi maistru din fiecare specialitate a bordului; exemple: *șef timonier*, *șef tunar*, *șef mecanic*.
 - **șef de arbore** - maistru care comandă *manevra* unui catarg.
 - **șef de barcă** - persoană căreia îi revine comanda unei bărci.
 - **șef de cart** - gradat care îndeplinește funcția de șef al oamenilor de cart pe punte.
 - **șef de gabie** - gradat care comandă *gabierii* unei *vergi*.
 - **șef de navă** - maistru care comandă o navă (vezi și *comandant*).
- **șină** - bară metalică care se aplică în borduri pe mușamaua gurii de magazie și se fixează cu pene din lemn.
- **șlam** - substanță petrolieră în suspensie, care formează o peliculă pe suprafața apei, transformându-se treptat în aglomerări poluante dense, purtate timp nelimitat de vânturi și curenți.
- **șlep motor** - navă cu propulsie mecanică, folosită pentru transportul de mărfuri pe fluvii sau pentru remorcaje simple.
- **șprangă** - vezi *edec*.
- **șpring** - *parânmă* de legare a navei, dată de la prova spre înapoi sau de la pupa spre înainte; sinonim: *ștrufă*.
- **ștrufă** - vezi *șpring*.

T

↑ 0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **tabele Ageton** - tabele de înălțimi bazate pe împărțirea triunghiului de poziție printr-o perpendiculară coborâtă din astru pe meridian.
- **tambur**:
 - mosor pe care se înfășoară *saula lochului*;
 - rolă metalică așezată pe un suport (sau pe axul *vinciului*) pe care se înfășoară parâmele;
 - legătură la remorcarea șlepurilor.
- **tanc petrolier** - navă folosită la transportul petrolului sau al derivatelor acestuia; vezi și *navă-tanc*.
- **tangaj** - mișcare oscilatorie a unei nave de înclinare în jurul unei axe transversale; vezi și *balans*.
- **tendă** - apărătoare de soare sau de ploaie, în formă de acoperiș, realizată pe o ambarcațiune.
- **tenzile, a face** ~ - a întinde tenzile.
- **teugă** - încăpere deasupra punții principale, situată la proră și în cadrul căreia sunt amenajate magazii și locuințe pentru echipaj.
- **torpilă** - proiectil submarin, autopropulsat și ghidat, care se lansează de la bordul unei nave.
- **torpilor**:
 - navă de luptă, de tonaj mic, rapidă, echipată cu instalații de lansat torpile;
 - marinar specializat în reglarea, întreținerea și lansarea torpilelor.

- **tragere la edec** - remorcarea a unei ambarcațiuni sau nave cu ajutorul unei parâme de la mal împotriva curentului unui curs de apă.
- **trailă** - pod mobil care alunecă de-a lungul unui cablu sau al unei frânghii, fiind tras de o navă sau de forța curentului de pe un mal pe celălalt al unei ape curgătoare.
- **transatlantic** - navă de pasageri, de mari dimensiuni, care traversează Oceanul Atlantic; sinonim: *patchebot*.
- **transbordare** - transferarea mărfurilor de pe o navă pe alta, continuând călătoria (vezi și *transbordor*, *transfer*).
- **transbordor** - navă care servește la *transbordare*.
- **transcontainer** - container de dimensiuni standardizate internațional (8x8 picioare), utilizat la efectuarea transporturilor combinate: navă-tren-autovehicul.
- **transfer**:
 - *manevră* de *transbordare* în mare a oamenilor, materialelor, muniției, combustibilului de pe o navă pe alta;
 - sinonim pentru *deplasare laterală*.

- **transfilaj** - sinonim pentru *firuială*.
- **trasor** (de rută, de drum) - aparat pentru trasarea automată a drumului unei nave pe hartă.
- **traul** - năvod marin de mari dimensiuni, în formă de sac, destinat pescuirii în larg, în locuri cu mult pește.
- **trauler** - navă de pescuit prevăzută cu *traule* și destinată pescuitului pe mare, la diferite adâncimi (și care poate prelucra peștele la bord) sau folosită pentru *dragarea epavelor*.
- **traversină** - traversă din scheletul de rezistență al unei nave, cu dimensiuni mai mici decât ale traverselor principale.
- **tribord** - partea dreaptă a unui vapor, cu lumini de navigație verzi pe punte.
- **trieră** (sau **triremă**) – navă de război din antichitate, cu trei rânduri de rame suprapuse.
- **trombă** - coloană înaltă de apă de formă conică, ridicată de vârtejuri de vânt, care o fac să se învârtască cu mare viteză în jurul ei însăși.
- **trombă de vânt** - tub vertical, curbat la partea superioară, prin care se face ventilația în încăperile de jos ale unui vapor.
- **troță** - parâmă sau lanț pentru transmiterea mișcării timonei prin intermediul unei *chei*.
- **tsunami** - val de origine seismică, care poate atinge zeci de metri înainte de a se sparge pe plajă și care poate provoca mari distrugerii.
- **turelă**:
 - turn cuirasat rotativ care adăpostește unul sau mai multe tunuri;
 - suprastructură pe care se află comanda submarinului.
- **turelă deschisă** - vezi *clopot de scufundare*.
- **turelă de observație** - recipient din oțel etanș și rezistent la presiune hidrostatică, cu ajutorul căreia se pot efectua observații subacvaticice (sinonim: *turelă butoscopică*).
- **turelă butoscopică** - vezi *turelă de observație*.
- **turnichet** - rolă metalică pivotantă din compunerea unei *urechi de turnichet*.
- **turnus** - ciclu de transport al unei nave, pe o anumită perioadă de timp și pe o anumită distanță; măsoară productivitatea navei.

T

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **țapapie** - parâmă întinsă sub o vergă sau sub bompres și sugrumată din loc în loc de sugrumători, pe care stau gabierii cu picioarele în timp ce lucrează la vergă.
- **țarm** - fâșie de pământ de-a lungul unui fluviu sau mări.
- **țintă**:
 - plutitor cu o suprastructură dintr-un cadru acoperit cu pânză cu vele, în care se execută trageri de exercițiu;

- imagine a unui obiect, apărută pe ecranul radarului;
- vezi *navă-țintă*.

U

↑ 0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **U** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația: "*Vă îndreptați spre pericol!*".
- **ujbă** - cui de lemn de care se leagă vâsla unei ambarcațiuni; altă denumire: *strapazan*.
- **ulaj** - distanța între suprafața lichidului dintr-un tanc și plafonul tancului.
- **ulei de furtună** - ulei folosit pentru calmarea valurilor.
- **umăr**:
 - formă proeminentă la prova pentru a reduce afundarea acesteia în timpul tangajului;
 - piesă din lemn montată pe un *scondru* pentru a reține o legătură.
- **umbră de radiolocație/radar** - zonă din spatele unei înălțimi, unui obiect sau orizontului, care nu poate fi vizualizată cu radiolocatorul/radarul.
- **umiak** - ambarcațiune asemănătoare caiacului dar de dimensiuni mai mari, folosită de eschimoși.
- **unghi de cârmă** - unghiul dintre planul diametral și pana cârmei.
- **unghi de coliziune** - unghiul dintre drumurile a două nave, măsurat din prova navei lovite.
- **unghi de incidență** - unghiul dintre axul navei și direcția vântului, contat din prova până la 180°.
- **unghi de intrare a vântului** - unghiul dintre direcția vântului și izobara din zona ciclonului.
- **unghi de întoarcere** - unghiul dintre două drumuri succesive ale navei.
- **unghi de lansare** - unghiul dintre relevmentul prova al țintei și traectoria torpilei.
- **unghi de mușcare** - unghiul dintre fusul unei ancore și unul din brațele acesteia.
- **unghi de răsturnare** - banda maximă a unei nave, la care aceasta nu se mai poate redresa, răsturnându-se.
- **unghi periculos vertical/orizontal** - unghiul maxim sau minim sub care se vede de la bord un reper vertical sau unghiul dintre două puncte de la uscat indicând limita la care nava se poate apropia de un pericol.

V

↑ 0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **V** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația: "Am nevoie de ajutor".
- **vaier** - parâmbă de remorcă și de *manevră* a traulului.
- **valuri** - unde de gravitație la suprafața mărilor (oceanelor) generate de vânt.
 - **valuri convenționale** - valuri luate ca bază în calculele de proiectare a unei nave.
 - **valuri de vânt** - vezi *mare de vânt*.
 - **valuri staționare** - valuri care nu avansează apa, deplasându-se numai ascendent și descendent.
- **valvă de barcă** - valvă pe fundul unei bărci de salvare pentru scurgerea apei din interior.
- **valvă de fund** - valvă pe fundul unei nave pentru inundarea unui compartiment în caz de incendiu sau pentru *sabordarea* navei (sinonim *vană Kingston*).
- **vană Kingston** - vezi *valvă de fund*.
- **varangă** - piesă din osatura transversală a navei, care leagă *chila/carlinga* de coastă; poate fi plină, etanșă, cadru (întărită), schelet etc.
- **vedetă** - navă militară de dimensiuni reduse, dotată cu armament puternic.
 - **vedetă antisubmarină** - *vedetă* de circa 100 t, dotată cu aparatură de detectare a submarinelor, cu tunuri automate și cu aruncătoare de grenade; sinonim: *vedetă de apărare a porturilor*.
- **veghe**:

- explorarea orizontului pentru a descoperi nave, avioane sau uscatul în scopuri nautice sau militare;
- totalitatea oamenilor care execută operațiunea de *veghe*;
- (despre o *căpățână* de ancoră) plutire la suprafața apei.

- **velatură** - totalitatea velelor unei nave cu pânze.
- **velă** - mijloc de propulsie cu ajutorul vântului, format din mai multe *ferțe* și consolidat pe margini cu *căptușeli* și *întărituri*, precum și cu o *grandee* de parâmă vegetală sau sârmă; verga se înverghează pe *vergi*, *ghiuri* și *picuri*, *catarge* sau *straiuri*.
 - **velă arabă** - *velă* triunghiulară *învergată* pe o *antenă*, folosită în special pe *velierele* de *cabotaj* din Marea Mediterană și Oceanul Indian.
 - **velă aurică** - *velă* în formă de trapez neregulat, cu o margine de *învergare*, margini de cădere prova și pupa și o margine de *întinsură*.
 - **velă bermudiană** - *velă aurică* a cărei margine de *învergare* a fost îngustată și ridicată astfel încât se află on prelungirea marginii de cădere prova; sinonim: *velă Marconi*.
 - **velă chineză** - *velă* de forma unui patrulater asimetric, confecționată din mai multe *ferțe* din împletitură de bambus.
 - **velă Marconi** - vezi *velă bermudiană*.
 - **velă mascată** - *velă* care primește vântul pe față dinspre prova sau care nu primește vânt din cauza altei vele interpusă între aceasta și vânt.
 - **velă pătrată** - *velă* de formă trapezoidală sau dreptunghiulară, având margine de *învergare* (sus), margini de cădere laterale, margine de *întinsură* (jos), colțuri de *învergare* (sus), colțuri de școtă (jos); este prevăzută cu fâșii (benzi transversale) de *terțarolă*.
- **velum** - pânză mare care acoperă o barcă.
- **verfafór** - *scondru* scos în afara vergii cu ajutorul unor brățări.
- **verga trincii în bătaie** - *vergă* folsită ca *scondru* în bătaie pentru arborarea bompresului.
- **vergă** - bară așezată perpendicular pe catargul unei nave, folosită la susținerea unor vele.
 - **vergă oarbă** - *vergă* fixată pe *bompresul* unor veliere din scolele XVII, XVIII.
 - **vergă seacă** - *vergă* situată la extremitatea inferioară a arborelui mare al brigantinei, care nu are *velă*.
- **vergea de sart** - tijă metalică sau din lemn, legată travers pentru consolidarea *sarturilor*.
- **verigă de strai** - vezi *canistrelă*.
- **vertex** - punctul *ortodromei* cu latitudinea cea mai ridicată.
- **viteza navei** - distanța parcursă de o navă într-o unitate de timp; se măsoară în noduri, kilometri pe oră sau în metri pe secundă.
- **vrachier** - navă comercială special concepută pentru transportul de marfă în vrac (cereale, cărbune, minereuri, ciment etc.)

X

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **X** - pavilion din Codul internațional de semnale cu semnificația: "*Încetați să faceți ce intenționați și fiți atenți la semnalele mele!*"

Y

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **yacht** - vezi *iaht*.

Z

↑ 0–9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- **zare** - porțiune a cerului sau a globului terestru mărginită de linia orizontului.
- **zăpor:**
 - dezgheț, viitură, avalanșă;
 - barieră de gheață în râurile navigabile.
- **zătón:**
 - loc din cursul unui râu cu apă domoală și adâncă, unde se pot adăposti iarna vasele plutitoare;
 - lac lung și îngust pe țărutul mării, despărțit de mare numai printr-o limbă îngustă de pământ.
- **zonă abisală:**
 - strat de apă cuprins între 2.000 m și cele mai mari adâncimi;
 - regiune a scoarței subacvatice aflată dincolo de 1.000 m adâncime (vezi și: *abis, groapă submarină*).
- **zonă contiguă** - fâșia de mare adiacentă mării teritoriale care se întinde spre largul mării până la distanța de 24 mile marine.
- **zonă economică exclusivă** - zona maritimă adiacentă mării teritoriale a unui stat riveran, care se extinde până la maximum 200 mile marine în larg, distanța fiind calculată de pe linia de bază a apelor teritoriale.

Vezi și

↑ o 9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ↓

- Glosar de hidrotehnică
- Glosar de aviație
- Listă de termeni utilizați în scufundare

Bibliografie

- Anton Bejan, Mihai Bujeniță, *Dicționar de marină*, Editura Militară, București, 1979.
- Ilie Manole, Gheorghe Ionescu, *Dicționar marinăresc*, Editura Albatros, București, 1982.
- Ion A. Manoliu, *Nave și navigație*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984.

Legături externe

- Termeni marinărești în română și engleză (<http://www.tedoo.ro/termeni-marinaresti-in-romana-si-engleza-mic-dictionar/>)
- Glosar de termeni din domeniul statisticii transporturilor (http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/coded_files/transport_glossary_4_ed_RO.pdf)
- Autoritatea Navală Română: "Regulament de navigație pe Dunăre" (<https://portal.rna.ro/SiteAssets/servicii/personal-navigant/Regulament%20navigatie%20pe%20Dunare.pdf>)

*Acest articol conține text din **Dicționarul enciclopedic român** (1962-1966), aflat acum în domeniul public.*

Adus de la https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Glosar_maritim&oldid=12944711

Ultima editare a paginii a fost efectuată la 24 iunie 2019, ora 17:15.

Acest text este disponibil sub licența [Creative Commons cu atribuire și distribuire în condiții identice](#); pot exista și clauze suplimentare. Vedeți detalii la [Termenii de utilizare](#).